

Št. 218

**AVGUST
2024**

Št. člana_ice društva:

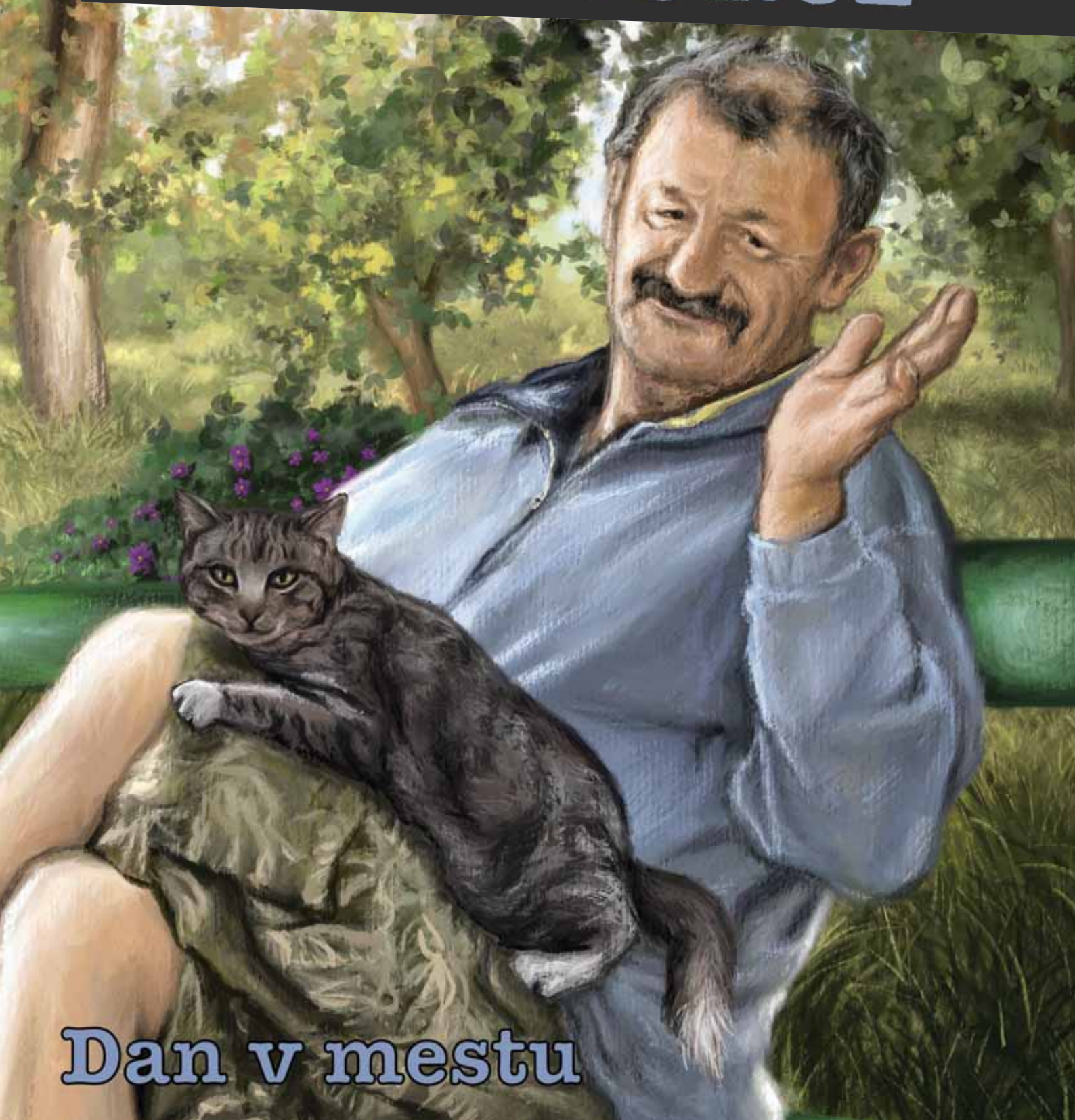
Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PRIPOROČENI

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

KRALJI ULICE

Dan v mestu

Odgovorni in izvršni urednik

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje

Chris Hartke

Uredniški odbor

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Špela Blatnik,

Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova

Karlo Medjugorac

Lektoriranje

Mojca Pipan

Ilustracije

CDD20, Yangchaayang0, Maya Schedrina, La Petite Femme, Boško,

Chakkree Chantakad, ArtsyBee, Magorrrka, liberty99, Saydung89,

ArtTower, GDJ, Kirillslov

Ovitek

Prva in zadnja stran: Leah Artist Mihalič

Tisk

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poštovina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

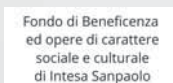
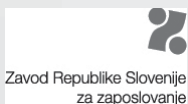
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

Foto: osebni arhiv

DAN V MESTU

Sonce je počasi vzhajalo nad mestom in metalo jutranjo svetlobo na nebotičnike in mrtve ulice. Njegovi nevidni prebivalci so začeli svoj dan. Med njimi je bila D, starejša ženska, katere oči so pripovedovale zgodbo celega življenja. Sedela je na klopi v prenovljenem Miklošičevem parku in se kljub 25 stopinjam ovijala v raztrgano odejo. D je bila nekoč kuharica v kliničnem centru, a jo je vrsta nesrečnih dogodkov in slabih odločitev privedla do izgube strehe nad glavo. Zdaj je našla tolažbo v hranjenju golobov, pijančevanju in opazovanju mimoidočih. Blizu, v senci nekoč impozantne pisarniške zgradbe, je B brskal po smetnjaku. Fant v poznih dvajsetih, z nekoč atletsko postavo, je sedaj sključeno shiran kazal leta težav. B je bil športnik s sanjami, da bi postal profesionalca, a odvisnost je te sanje razblinila in ga pripeljala v življenje revščine. Kljub svojim okoliščinam je B ohranjal upanje, občasno dvigoval uteži in jalovalo iskal pot nazaj do svojega prejšnjega jaza.

V srcu mesta se je oblikovala majhna skupnost izobčencev. To so bili ljudje z različnimi življenjskimi zgodbami, združeni s skupnimi boji. Tam je bila L, mlada mati dveh otrok, ki ju je pod svoje okrilje vzel CSD. Njen partner jo je že davno tega pustil samo, da se bori zase in za svoja otroka na ulicah glavnega mesta. Čez cesto, nedaleč stran od Nobel bureka, je sedel M. Bil je veteran, njegov obraz utrujen od let življenja. Pogosto je opazoval lepo oblečene odvetnike iz bližnje pisarne ter se spraševal, ali ga opazijo ali pa je samo del mestne pokrajine. Njegov um je bojišče spominov, tako dobrih kot slabih, a našel je trenutke miru v prijaznosti tujcev, ki so mu občasno navrgli kakšen kovanec v zameno za časopis Kralji ulice.

Na Miklošičevi so mimoidoči hiteli mimo te barvite družine, turisti so jih fotografirali in se čudili odprti sceni. Prebivalci sosednjega bloka so nevidno nadaljevali svoje dnevne rituale, ne da bi jih večina zbranih opazila. V času kosila se je R odpravila v ljudsko kuhinjo, kjer je izmenjevala zgodbe z drugimi, ki so bili kot ona, T pa je našel zavrženo knjigo in se usedel v miren kotiček, da bi bral in se začasno izognil svoji resničnosti. Nato jo je pustil na avtobusnem postajališču s sporočilom: »Knjiga je orožje. Vzemi jo!«

Tik pred zaprtjem je skupina prostovoljcev prispela v dnevni center, pripeljala hrano in odeje. Poznali so imena in zgodbe mnogih brezdomnih, obravnavali so jih z dostojanstvom in spoštovanjem, ki jim ju preostala družba pogosto odreka. Otroci mlade L so dobili nove igrače, njihovi obrazi so zasijali od veselja, ko jim jih je izročila med nadzorovanim obiskom. N je dobil nov par nogavic, preprosto darilo, ki mu je narisalo nasmeh. Vsaka brezdomna oseba vam bo povedala, da ni lepšega občutka kot obuti sveže nogavice. Ko je odbila 16. ura, se je Miklošičeva začela umirjati. D se je vrnila na svojo klop, B je našel zavetje za spanje, L je spravila otroke v imaginarne postelje, M pa je zvečer strmel v zvezde, našel uteho v njihovi oddaljenosti in napisal pesem.

Ponoči so blokovski prebivalci sanjali o boljših dneh. Nekateri so si zaželeli rešitev za brezdomne, drugi so fantazirali o tem, kako bi se jih znebili izpred svojega praga. Brezdomni, revni, izobčenci – ljudje z zgodbami, upi in sanjami – so preživeli še en dan v mestu. A ne vsi.

Jean Nikolič

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **DAN (NA DAN) V MESTU**
- 5 **DAN V NAJLEPŠI SLOVENIJI**
- 6 **DAN V MESTU PIRAN**
- 7 **PRESTOLNIŠKI POTOPIŠNI HOD**
- 8 **»TISTI« DAN**
- 10 **EN DAN V MESTU – NEKDO DRUG**
- 12 **DAN U MESTU TRBOULE**
- 13 **LUBLANA JE BULANA**
- 14 **DAN V MESTU OB DRAVI**
- 17 **LITERARNA PRILOGA**
- 21 **DOM V MESTU**
- 22 **MAČKASTI DAN V MESTU**
- 24 **ŽABJI DNEVI**
- 26 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **IZZA REŠETK**
- 31 **MILOŠEV FOTO KOTIČEK**
- 32 **KRAVŽLIJANJE MOŽGANOV**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 35 **NAGRADNA KRIŽANKA**

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

NASLOVNICA: LEAH ARTIST

Sem Lea Mihalič, svetu pa se predstavljam pod umetniškim imenom Leah Artist. Profesionalno se ukvarjam z risanjem in slikanjem na papir ter platno že več let. Zadnje čase nabiram artistično kilometrino tudi v digitalnem ustvarjanju. Zanima me še fotografiranje, drugače pa se moj svet vrti okoli kolesarjenja, branja knjig, sprehodov, dveh psov ter načeloma mirnega življenja.

Foto: osebni arhiv

Digitalno ustvarjanje mi je čedalje bližje, zato sem se z veseljem odločila upodobiti za naslovnico Kraljev ulice gospoda Toneta. Želela sem, da ga vidimo kot spokojnega, veselega, zadovoljnega, kljub težavam, ki so ga pestile. Sedi na zeleni klopci v razkošnem parku, obdan je s čudovito svetlobo in zelenimi drevesi. Poletni veter mu pošilja jutranje vonjave mestnega parka. Zadovoljno mu v naročju sedi mačka, ki mu zaupa in se počuti varno. Oba sta sproščena, ujeta v trenutku globoke radosti. Ob njima je upodobljen golob, tipični mestni popotnik, ki predstavlja mir in zadovoljstvo. Slika torej prikazuje umirjenost in neko osebno srečo v najpreprostejših užitkih današnjega življenja.

Premalo cenimo majhne stvari, ne znamo se osredotočiti samo na tukaj in zdaj. Torej, bodi kot Tonček. Za trenutek se ustavi in pogledj okoli sebe življenje. Ne hiti naprej in za sekundo samo bodi.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavarovanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice. Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

Špela Razpotnik

DAN (NA DAN) V MESTU

Foto: osebni arhiv

Pridi v Ljubljano, privošči si dan v mestu, oglej si ta biserček Evrope, najlepše mesto na svetu, v katerega je zaljubljen sam župan, kako zelo sladko, urejeno je po meri obiskovalca za en dan, je priročno in ravno prav nališpano, kot nalašč za turista, ki si želi točno tega, dneva v mestu.

Kjer si je nek slavn arhitekt belil glavo z »urejanjem nabrežja«, v resnici je tuhtal, kako bi zazidal sile reke, četudi je mesto menda dobilo ime po mokrem, po poplavljanju, po vodi, po močvari ... A arhitekt je bil evropske pameti in si je želel ukrotiti mokre, spolzke, nebrzdane vodne strasti, da bi ne drlo niti ne pljuskalo naokoli, da bi bilo vse (videti) pod nadzorom, vse zazidano, vse pozidano ... Tako na nebu kot v njegovih prsih in tudi na zemlji. Pa četudi le za en dan.

Nobenih nečistih človeških strasti, v centru mesta smo, prosim. Nekoliko drevja še, a naj se tudi to čim bolj sklanja k tlom, pa da ne bo preveč mrčesa. Da ne bo le nepozaben, ampak tudi varen ta tvoj en in edini dan v mestu.

Zato pa le nikar ne hodi predaleč iz centra, tam zmanjka nališpane zabave za turistične enodnevnicke, tam je vse sivo in socialistično, tam ljudje samo živijo, to turista menda čisto nič ne zanima.

Le pojdi si hitro pogledat to mesto za en dan, ne izgublaj časa z njegovimi skritimi in nevid(e)nimi deli, potem pa hitro še na Bled, morda še v istem dnevu, saj je tako ljubko blizu in tako ljubko majhen. Pravzaprav žepen kot žepni vodič po Ljubljani, ki se ga, če bi bil večji, zagotovo ne bi splačalo ne tiskati (vsaj ne v Evropi) ne kupiti.

Ah, ta žepna deželica, direktno na križišču mnogih pomembnih poti stoji, vozlišče ji pravijo, tranzit država, skozi katero se vsakodnevno neusmiljeno vijejo tako kamioni kot osebni avtomobili, ki jih, ko se natlačijo v kolone, ne razvozla več noben bog, kolone turistov so to, ki si tako zelo želijo le enega dneva v mestu.

Po pogledu z Ljubljanskega gradu, kamor se pelješ dobro minuto dobro zastekljen (da ne bi dobil kakega klopa, plazeč se po grajskem hribu), pa hop v Benetke ... To je pa seveda neka druga dimenzija izkustva, tam stvari ne bodo več dolgo pod nadzorom in ni ga arhitekta, ki bi lahko ukrotil strasti tamkajšnje vode, četudi je tako zelo lagunska in ne izgleda bog ve kako besna ... Na dolgi rok bo dala vetra. Ampak turist za en dan boš takrat že ... na varnem, v kakem drugem mestu za en dan (svet je, hvala bogu, kar velik).

A še preden skočiš v Benetke, pojdi od Prešerca čez Tromostovje, v enega od lokalov v nizu na prijetno kosilo. Tam bodo še kar dobro plačani mlajši natakariji moškega spola (lepi ali vsaj simpatični) telovadili okoli tvoje mize s steklenicami vin zvenceh imen v rokah, zivali ti bodo alkohol v izborni steklovino, da boš malo omotičen lažje trpel vročino in bolj prepričljivo mižal, če se okoli tvoje mize primaje kaka neprijetna človeška spaka, ki od tebe, ojoj, nekaj hoče (v rahlo

Yangchayang0

grozeče zvenceh slovanskem jeziku). Roke na žepe, in to hitro! Še malo ti ga nalije in že se boš počutil kot center sveta, ah ja, kako prikladno, v tem centralnoevropskem mestecu za en dan.

V kuhinji lokala (le s provizorično steno ločeni od stisnjenih sanitarij) se bodo med tem v neznosni vročini drenjali malo slabše plačani priseljenci, ki so prišli iz veliko bolj prostranih držav (ali celo nedržav) z malo manj zgodovinske sreče, kot je verjetno premoreš ti, državljan in turist. Zelo verjetno so lepi in še simpatični tile priseljenci; bolje je, da so za zaprtimi vrati, da jih naša dekleta ne vidijo, saj oh, Uršika zala, ali te ni že Prešeren posvaril pred črnimi možmi? Oni torej za kulisami improviziranih kuhinj pripravljajo vse te kasneje preplačane jedi (predvsem v vrelo olje pomakajo velike količine krompirja; hvala ti, Marija Terezija, da si nas postavila na svetovni zemljevid krompirja), četudi znajo v resnici skuhati vse kaj boljšega, če le imajo na voljo odprt ogenj, čas, svobodo in malo manj sintetične sestavine. Oni pač ne hodijo na dopust, verjetno nikoli ne bodo turisti, oni delajo 12 in več ur na dan, zdaj ko je sezona vas, turističnih muh enodnevnice, pa še posebej garajo, da bodo nekoč, da bodo nekoč ... Da bodo nekoč ...

Da ne bodo nekoč
kot mnogi naši kralji
DAN NA DAN v mestu.

DAN V NAJLEPŠI SLOVENIJI

Včeraj sem malo popizdil, ampak sem se imel res lepo. Ker pa je Slovenija po svetu najbolj znana zaradi kvalitetnih vin, ki so boljša od vseh francoskih, sem moral promovirati svoj uspeh in sem ga seveda, kakor Prešeren, malo spil. A sem imel zaradi težkih ljudi okoli sebe nekaj problemov. Sem pa prespal varen pred vsemi možnimi kreteni na policijski postaji v Mostah. Policisti so se mi smejali in rekli, da so me samo zaščitili, da ne bi naredil kakšnega problema. Zjutraj, ko so mi vračali stvari, so uvideli, da je med njimi tudi trava. Vzeli so mi jo brez zapletov z zapisnikom, saj sploh nisem vedel, da jo imam. Svaka čast policistu, da mi ni napisal kazni. Morda pa se mu sploh ni dalo pisati zapisnika. Ko sem naposled le prišel ven, je močan dež kar naenkrat nehal padati. Takrat me je policist malo čudno pogledal in si verjetno mislil *je ta bog al kva* in se spet nasmehnil. Potem je posijalo sonce, jaz pa sem odkorakal počasi in dobre volje. Na poti sem našel češnjo in takoj sem imel malico. Bila je res dobra, zrela, in sem se na njej tudi malo odpočil, se nasedel. Ko sem prišel domov, sem pod posteljo našel še svoj telefon, ki naj bi ga bil izgubil. Evo, super za Slovenijo in svaka čast policistom. In češnja je bila res zelo dobra.

LP Sony

DAN V KOPRU

Ker sem ljubiteljica morja in seveda nimam avta, se na morje odpravim z vlakom. Vstopna postaja Ljubljana ob 6.00. In gremo. Pot je daljša kot z avtom, a jaz sem človek, ki se mu ne mudi. Cilj opraviči dolgo sedenje. Obeta se sončen dan in cena vozovnice je ob vikendih zanemarljiva. Po dolgi vožnji vidim morje. Končna postaja Koper. Pot do mačje plaže že poznam. Vsaj jaz grem kar tja. Na javno plažo. Nahrbtnik na ramenih in pot pod noge. Koper je ogromen. Mimo velikih trgovin do starega mestnega jedra. Še malo naprej in tu je že ladja velikanka. Vodiči vodijo potnike po mestu. Stopim mimo več skupin v pekarno. Lačna bom tekom dneva. Skutni burek in dva brioša, prosim. Sedaj pa na plažo. O, super, klopca je prosta. Kopalke imam že na sebi. Razgrnem brisačo in vržem kremo iz nahrbtnika. V vodo takoj. Temu se ne morem upreti. Malce sem in tja po vodi in ven. Potegnem iz nahrbtnika še termovko s kavico. Potem pa opazujem ljudi. Srkam kavico in gledam človeška platna različnih starostnih skupin. Energijo otrok, ki je neprecenljiva, in počasno hojo starejših. Mesto je za meno. A tu so njegovi meščani in meščanke. Tu so ljudje, ki od tu ne gredo niti, ko ni več sonca. Domačini. Na skrivaj poslušam pogovore. O boleznih in o strahovih, ki jih delijo s svojimi sogovorniki. Sonce me boža in greje. Plavat in spet ven. Plavat pa še malo ven. Čudovit dan, kot nalašč za moj rojstni dan. Ja, danes je moj rojstni dan: 55 je visoko število. In boža me morje in greje me sonce. Lep rojstni dan imam. Treba se je preobleči in nazaj proti železniški postaji. Počasi, saj se ne mudi. Sedaj pa obratno. Vstopna Koper, izstopna Ljubljana. Na vlaku gužva. Najdem mesto in se usedem. Prijetno mesto je Koper. Če želiš, tam rojstni dan preživiš. Bodite dobro!

Xena

Robert ob dnevu biodiverzitete

Foto: osebni arhiv

05
KRALJE
ULICE

MOJ DAN V MESTU

Zjutraj se že ob sedmi uri odpravim v zdravstveni dom na Metelkovi, kjer dobim zdravila, saj sem bil odvisen od narkotikov. Po zaužitju terapiji grem včasih domov, včasih pa se družim z ljudmi, ki prav tako prejemajo podobna zdravila kot jaz.

Pogosto grem v dnevni center Kraljev ulice, kjer lahko dobim praktično in psihično podporo, se razbremenim s pogovorom ali pa tudi kaj počnem. Pomagam pri čistilnih akcijah, napišem članek za časopis, se udeležim pohoda ali kakšnega dogodka. Nazadnje sem si tako na Tromostovju ogledal razstavljene eksponate ob dnevu biodiverzitete ter si tudi kupil mesojedo rastlino, ki lovi in je muhe. Zelo lepo mi uspeva. Take vsebine so mi všeč in si želim, da bi bilo podobnih dogodkov več.

Ko se ne dogaja nič posebnega, ponavadi pred dnevnim centrom Kraljev ulice, Stigme ali pa kje drugje v mestu spijem kakšno pivo in se podružim z znanci. Človek mora imeti neko družbo, če ne drugega že zaradi socialnih veščin. Sicer pa poznam ljudi z vseh vetrov, s katerimi lahko počnem različne stvari, letos sem tako že nabiral borovnice in gobe.

Prejšnji mesec sem praznoval 50 let. Proslavili smo v majhnem krogu, saj je resničnih prijateljev vedno malo. In ravno pred kratkim je bilo eni od članic naše družbe nasilno odvzeto življenje. Vse nas je globoko prizadelo.

Robert Ž.

Foto: osebni arhiv

Franjo Frančič

DAN V MESTU PIRAN

Pod modrino neba, v plavilu morja od zgoraj vidiš kuliso starega obmorskega mesteca, vidiš morje, mandrač, kjer se zibajo barke, prastari zemljevidi pozabljenih srečanj, sem in tja bel val, kot ti, malo drugačen, ko odpluje tja daleč, enak, ko pristane.

Ostareli pisatelj, ki je nekoč stal v ringu in mnogo let preživel v zaporu zaradi ljubezni do svobode, je izza šanka in zatemnjenih očal strmel v lepe deklice, ženske, ki so hodile mimo oštarije pri Starcu, tam blizu živilskega trga v Piranu. Vračal sem se s Punte, v žepu sem nosil njegovo knjigo z naslovom *Zasledovalec samega sebe*. Nisem zbral volje, da bi pristopil, itak, vsak med nami teče svoj sredobežni krog pekla in nebes, rodimo se sami in umremo sami. Vmes pa? Kipi na Trgu 1. maja so nemo zrlji v sivo novembrsko nebo, domovina je bila od nekdanj bleda mati in podgane so postajale vse pogumnejše. Tartinijevemu kipu na glavnem trgu so znova ukradli violinski lok in grenke solze so mu tekale po licih. Kadar se braniš v ringu, uporabi direkt in ciljaj nasprotnika tik pod brado, vso težo nasloni v pest in začuden boš, kako človek pade odprtih, začudenih oči. Tik preden je pisatelj odšel, je bilo še toliko časa, da sem mu rekel: »Nasvidenje v naslednji vojni!«

CIPRESOV GAJ

Moški je drugi dan ležal v odprti krsti v tistih časih socializma ali kako že, dva dni nazaj je pretiraval s pivom in protibolečinskimi tabletami in umrl tri mesece pred penzijo, poleg krste na visokem marmornem odru so se menjavale častne straže komunistov, ki so bili njegovi pivski bratje, stranke, ki je ni več, v državi, ki je ni več, poleg pa sta bili skoraj ves čas njegovi zelo verni sestrji, ki sta polglasno molili zdravemarije, očenaše in podobno, da je komunistom tekkel curkoma pot po obrazih, morda zaradi molitev, morda zaradi nenavadno toplega dne, kdo bi vedel, pokojniku pa je na ustnice od nekje prihajala pivska pena in župnik, ki je zelo rad preverjal tečajno listo, je kot Indijanec dvignil roko, ko je pogrebni sprevod krenil proti jami, in dejal: »Rdeči na levo, ostali za mano.« Tam v cipresovem gaju, blizu cerkve svetega Jurija, kjer se končajo vse poti. Ali pa začnejo. Kdo bi vedel.

SOLINE

Soline so oaza tišine, tiste stare solinarske hiše brez streh ob jutrih plavajo v meglicah megle privida, tako je, kot da bi plule po morju. Del starih solin je spet oživel, znova žanjejo sol na solinarskih njivah. V opuščenem delu kraljujejo jate galebov in kormoranov, tu lahko srečamo par malih belih čapelj, tu je dom nešteto malih in velikih živali. Soline so azil za nas izgubljene duše, nekoč se naselim v eni od hiš brez strehe in korenin, ki ob jutrih plavajo po morju.

ZAČASNO OSVOBOJENO OZEMLJE

Dolgo sem iskal začasno osvobodeno ozemlje, a bilo je tako blizu v meni, samo nekaj korakov od piranskih ulic, čas je drobil in meje resničnosti premikal, mi pa smo iskali čudežne otoke, otroka, ki se je davno izgubil med valovi, a treba je poklekniti,

Piran, ok. 1900

Vir: kamra.si

zemljo poljubiti, čarovnija je v krogotoku, ko se zaveš, da je tvoj kažun brez strehe, in ptice, ki so te prebudile to jutro, so tvoje, objemi drevesa, zapleši s sončnicami, poglej Piran, v daljavi je kot na dlani, oljke in trte, stisk roke, daj, klovn mali, nikar ne joči, v faraonskih večerih pridejo paži, Istra, čarovniška mati, imej me rada, imej me rada.

MORJE

Sediš v samoti obale, ni pristana, ni odrešitve, morje poljubi obzorje in galeb nežno pristane na skalah pozabljenih spominov, morje, tista strašljiva svoboda in neskončnost, morje, vesolje izgubljenih sanj, večno in mogočno, od zgoraj vidiš oko strehe, vidiš morje, ravno modro ploskev, sem in tja potuje bel, čipkast val, kot jaz in ti je, ko odpotuje, je malo drugačen, ko prispe, je enak, minilo bo, si rečeš, kot se izteče reka v morje, pozabljeno bo, kot grude zemlje prekrijejo kožo, vzameš rožnati prt, razgrneš ga v belo jutro, kar bilo je, odnesel je južni veter pozabe, v duši se prebujajo ptice daljnih podob, pozabila je, si rečeš, pozabila na vse poljube, pozabila je, šepetaš v temo, na poglede, objeme, ljubljenja, nemirno se premakneš v snu, roka, ki zaman tipa v temo, vse rabljene besede bi menjal za en sam dotik, misli so utrujene, košuta se ustavi v visoki zeleni travi, zaljubil sem se v njene oči, pogrešam njen vonj, zaman je, zaman, se vrne odmev na ostrini roba, zibaš se, naprej in nazaj, nazaj in naprej, minilo bo, si rečeš, kot se izteče reka v morje.

KO PRIDE PAŽ

Neko prihajajoče jutro, ko potonejo v morje stare hiše malega obmorskega mesteca, zaman so jih gradili, kače in hijene so bodo razbežale po ozkih uličicah prividov in odmevov, Tartinijev vražji trlček bo odmeval in odmeval, a nihče več ga ne bo slišal in večer bo prišel vasovat, črke bodo iskale belino spomina, svetloba v svetilniku bo zamrla, v cipresovem gaju bodo plesali paži, sveti Jurij se bo zaman boril z zmajem, pogled bo umiral na žerjavici življenja in bela noč ne bo več našla jutra.

SVETI JURIJ

Freske preteklosti so pozabljene, novi in novi zamahi v prazno, valovi so kot noži, za obzorjem kriki galebov, pri svetem Juriju zvoni, angel vremenar je obrnjen na jug, žalostni tek po sredobežnem krogu, razdalje se ožijo, nebo poljubi morje, besede se spremenijo v pepel tišine gluhega časa.

PRESTOLNIŠKI POTOPIŠNI HOD

Danes v polsnu me je obiskal besedni konstrukt. Bil je popoln. Tik zatem sem ga pozabila, a sem se iz sen-budnosti znova rodila. Porod je bil zaspan. S krmežljivimi očmi izgubljenega sem iskala Očeta. Po vseh naravnih in slovničnih pravilih je edini oče in Tisti-Svinčnik. Matere nisem potrebovala, ker sem vedela, da je po vseh naravnih in slovničnih pravilih Tista-samo Beseda. Porod je bil težak. Besedni otrok se ni želel spremeniti v mojstrovino. Zrl je vame in mi želel reči: »Mati, mati, nikamor ne spadam.« Kot prijateljica sem ga bodrila: »Mati Beseda je res Velika, ne ženi si k srcu, že pride čas.« Stop.

A besedni otrok ni dal miru. V divjanju njegovega joka sem ga odnesla do železniške postaje in mu brala Iliiirski Bistriiica ... Na klopi sem ga položila v kovček. A jok se ni ustavil. Zamolklo je donel, zato sva v neizmernem in ustvarjalnem nemiru stopila na prvi vlak. Stop.

V nemem ždenju v kupeju sva v pričakovanju, da že zagledava Dolgi most, kjer vedno, brez dileme vstanem in se med gledanjem skozi okno stoje pripeljem v prestolnico. Stop.

Stop. Koračaj na peron. Vrvež ljudi. Pot v podhod. Vedno isti plakat, ki mi je všeč. Izletka. Ne vem, zakaj je. Na vogalu prodajalec časopisov. Prijazno me ogovori. A stopnice ... težka sapa ... misel ena. Tir. Nihče me ne ustavi. In v tiru sem. Čakam ... Kaj le čakam? Na tirih mirno vse ... ne prihaja vlak. Nekdo me ogovori in moram na stranišče. Ključa ni. Samo moško, a bom zdržala. Naročim kavo. Prižgem cigaret. Svojega besednega otroka dam na mizo, vzamem svinčnik in napišem Dnevni načrt:
– pogledati Maistra, nujen pozdrav;
– mimohod Kinodvor, Humana in težkodišni sprehod v pogledu na mestno igrišče, zatem rahel spust na Trubarjevo, kjer je oko. Stop.

Kava + cigaret. Zagledam. Razglednica mesta. Kupim. Tudi znamko. Sedem nazaj na toplo klop. Napišem. Sebi ... Izletka ... domov. Poslati? Oddati? Vprašam: »Nabiralniki? Kje?« Prijazen natakar z ogrevano klopjo mi pove: »Takih več ni.« A ve za enega ... tistega poznam. Pozdrav in se odpravim. Trubadurski sprehod: mimo zanimivega kolesa, mimo Gumba do ... Stop.

Zrem v Prešerna ... Ljubljana? Danes ne. Ljubljanski grad in maketa, čez Prešernov trg do mrtvega prijatelja ... Čop? In že sem na tleh. Pobiram črke ... Konec Čopove. Stop.

Potem se spomnim. Uzrem umetelno tlakovano cestišče, se zamislim. Kaj, če bi šla še do tam, kjer imajo najlepše stranišče? In sem tam. Stop.

Kava + cigaret. In pesem. Straniščna, v etnološko obarvan dan. Pišem. Pomenskost najlepšega umivalnika na Slovenskem. Kje? Slovenska cesta. Namenilnik: Umiti se umetelno v lepem. Sklon: Koga ali česa ni? Za vse poskrbljeno. Tudi pihalo za roke je. Vprašalni deležnik? Kdo je v stranišču? Spoštovani Einstein na nalepki, berem v spoštovanje, zreva drug v drugega ... en relativno, jaz absolutno sama in naprej. Plačam. Pogled na uro. Še Tivoli. Pozdravit prijatelja klopce Kocbeka. V poti-smeri se zazrem še v Nebotičnik, Nama ... Pri Moderni pa: nekaj me pogleda ... A ta, ki kliče, kliče k umetnosti. A grem mimo. V podhodu dveh kroglastih oken malo posedim. Tu bo dobro. Cigareta. In od-dih. Težka sapa ... Bo-ris? Grem. Pahor se zazira. Kocbek mirno sedi. Odpočinek. Dve, tri besede na klopi s slavnim pisateljem o majhnem in velikem.

Foto: Žigažaga

Pot nazaj. Pri Moderni zdaj nekdo poje, o taisti, ki je prej klical k Umetnosti. Stop.

Kava + cigaret. Malo prisluhnem. Dobra kava. Pogled na uro. Čas še ... za pesem, potem pa! Besedni otrok v kovčku zajoka. Pišem: Slaaavospeeev sloooveeeenskemu jeziikiuuuu: »Včasih ne potrebujemo matere (tista), materni jezik pa. Včasih ne potrebujemo očeta (tisti), stavek pa. Včasih je dovolj zgolj posedati na soncu in si krmežljivo čistiti oči za nekaj boljšega. Mačehovsko se je delal nov dan. Tako je bilo tudi s slovenskim jezikom. S papirji svobode in ponosa hodim naprej.« Preneham pisati. Prisluhnem. Besedni otrok še vedno joka v kovčku. Nadaljujem. Pišem: »Nisem več ujetnica nepotrebnih ločil. Veznik je nujen ali pa tudi ne. Bo poved ali stavek? Vprašalno priredje drži? Pojasnjevalno ... eksplikativno, namreč tega ni. Mačehovsko se je delal nov dan. Tako je bilo tudi s slovenskim jezikom.« Končam. Prisluhnem. Besedni otrok ne joka več, zato še: »Prec, Bežigrad!« Še kratka vožnja do Kardelja, na ploščad. Stop.

Šestka. V neprebran pogled na stari stadion ... Nekaj piše ... Nekaj je na steni ... a že ni. Stop. Bežigrad. Frf. Korak. Pogled na uro. Frf in že sem ... na železniški postaji. Stop. Ošvrknem Maistra. Konec je prestolniškega potopisa. Stop.

Podhod. Izletka. A stopnice. Težka sapa. Sedmi peron. Tir 483. In grem. Iščem. Pra-zen kupe. Odprem okno. Sezujem čevlje. Odložim svoj klobuk. Besedni otrok joče v kovčku. Vlak spelje. V pogledu odhajanja pomaham še v slovo ... imenu prelepe prestolnice. In si rečem: »N'kol več! Izletka.« A res?

Lucija Beguš

»TISTI« DAN

Tisti dan decembra v letu gospejinem in gospodovem 2007 je bil eden odločilnih. Ja, jebemti! In odločitve so zagotovo ene tistih smiselnih ali nesmiselnih zadev v življenju, za katere vemo, da lahko človeka pogubijo ali oplemenitijo.

Po treh mesecih cestne izkušnje (pozor, piše se leto 2007) so nas začele oborožene enote varnostnikov – nekatere brezdomne na miren, nekatere na grob način – preganjati z javnih površin, kjer smo ponoči spali ali bedeli. Tudi policija nas je včasih popisala. In posledično nisem več spal v toplih garderobah na železniški postaji. A sem se odločil, da s Cha-Cho ne greva daleč stran. Premaknila sva se na stranske tire železniške postaje, kjer so bili parkirani vagoni s kupeji, ki so čakali na čiščenje ali servis. Je bilo veliko lepše zjutraj srečati snažilko, ki te zbudi z metlo, kakor pa varnostnike in policijo s pištolami in pendreki. Železniška mi je bila ljuba tudi zato, ker je bila frekventna. Tam si z lahkoto prodal časopis KU. Poglavitna v tem primeru pa so bila korita s pipo in vodo na peronih – pitna voda za Cha-Cho in tudi za mojo osebno higieno. Te prostore z vodo sva v Ljubljani dodobra raziskala. Morda bo v prihodnosti napisana celo posebna zgodba o tem, v katerih fontanah v Ljubljani in na katerih pipah si je pasja gospa poleti hladila zizl-cucne, čeprav je bilo to prepovedano. Kakopak. Najslajše.

Tisti dan sva šla ponujat časopis. Deset izvodov sem imel vsak dan v nahrbtniku. Lokacija: bivše parkirišče pred vhodom v urgenco. Tudi precej frekventna okolica. Danes tam stoji Hofer. Vzel sem ruzak, pospravil kupe v vagonu, kjer sva spala, si puhasto črnuhlo privil na prsa, zaprl zadrgo bunde, zategnil strik v pasu, da ne bi padla ven, in sva šla. Ja, tista posebna, v ta namen pridobljena bunda na Društvu KU in tista mala črna glavica in učke, ki so gledale spod moje glave ven iz bunde, so po ulicah poskakovale gor in dol v frekvenci mojega koraka. Tako sva hodila tisto prvo zimo njenega življenja naokrog. Ogromno mimoidočih nasmehov sva požela in jih vrnila na ta račun. Vsak dan. Tega, da tak majhen psiček ne more toliko prehoditi čez dan kot jaz, sem se dobro zavedal. Na ta način sva ohranjala v začetku njenega življenja tudi kolke za na stara leta. Več kot pol leta sem jo tako prenašal naokoli. V prvem letu sva se izogibala tudi stopnicam. Da ne bo pomote, jasno je psička tudi špancirala. Ni bilo to eno pasje učkanje. Ne, to je bilo z namenom.

In sva se postavila. Ponujanje časopisa je steklo. Ljudje so hodili mimo in kupovali. Mnogi, toda večina ne. Denar zaslužiti na tak pošten način ni bil noben problem. In je prišel mimo en zrihtan, spedenan ded od glave do peta, temnejše polti. Po govoru sodeč, čeprav je dobro govoril slovensko, bi na hitro rekel, da je bil črnogorske narodnosti. Ali pa od tam dol nekje, nima veze. Imel je uglajen, nevsiljiv in spoštljiv ton izražanja. In njegov nasmeh je bil videti res iskren, ko je gledal Cha-Chino glavico, ki je gledala iz bunde. Šele čez par trenutkov sem dojel, da ga je v bistvu zanimala Cha-Cha in sploh ne časopis. »Koliko pa je stara?« je vprašal dec. Rekel sem, da sem jo šele dobil, da sva skupaj dva meseca in da je stara slabe tri mesece. V naslednjem vprašanju, če mu jo prodam, mi je z odgovorom tudi pojasnil, da kako fino, da je še tako mlada, da ravno to išče, da ima hčerki dvojčici, ki imata ravno na današnji dan rojstni dan, da sta stari sedem let in bi jima za darilo podaril mlado črno psičko. Ded se ni kaj dosti obotavljal in okleval, izvlekel je denarnico in iz nje potegnil 200 evrov ter mi jih ponudil v zameno za Cha-Cho.

Cha-Cha

Glede na mojo takratno psihično stabilnost (glede alkohola; tudi o tem bom kaj zapisal nekoč) se je v moji glavi močno zatreslo. Fak, sem si na tiho rekel, tik pred tem sem, budala, da zdilam in izgubim bitje in z njim vso vesoljno energijo, ki sem jo vlagal v to, da bi nekoč s tem bitjem preživel zajeten in bogat del življenja. Skratka, v tistem trenutku je bila to ena pomembnejših prelomnic v mojem življenju. Z lahkoto bi zapravil psa. Tik tak. Ne vem, no, sem rekel, nisem imel namena prodajati psa, ki sem si ga želel in sem ga ravnokar dobil od vsemira v skrb. Je dobro razumel in hitro zvišal ponudbo. Iz denarnice je potegnil še en bankovec za 200 evrov. V rekordno kratkem času je ponudba za Cha-Cho poskočila na 400 evrov.

Štiristo evrov za pasjega mladiča s ceste, o katerem sem sanjal, da bom z njim živel pod svojo streho. Pa kaj si ti ja nor! Vam povem, da je bila dogodivščina, kot bi me skušal hudič osebno. In me tudi je. Še naprej sem se mu upiral, da nisem imel namena prodati psa. Ne vem, tudi če bi mi ponudil zanj mogoče 1000 evrov ali celo mnogo več, kako bi odreagirai, sem mu pojasnil. Tako močno sem se pričel oklepai enih in istih odrešilnih besed, da je bilo že naporno. Na eni strani tehtnice je bilo to zame takrat veliko denarja, na drugi strani tehtnice pa Cha-Cha in najin lajf. Možakar ni odnehal. Razprl je denarnico, mi pokazal 750 evrov in mi pojasnil, da toliko ima s sabo, na bankomat pa ne gre, ker se mu mudi na sestanek za nek posel, ki je vreden več od tega. Danes se sprašujem, kaj pa je lahko več vredno od rojstnega dneva dvojčic, ki sta upihnila sedem pravljičnih svečk in ena črna kosmata micena pasja bubica kot darilo? Neprecenljivo!

Zame pa je bilo v danem trenutku neprecenljivo in seveda z blazno težavo osvojljivo, da jo obdržim. To težavo bi lahko opisal tudi s psihološkega vidika, kaj vse se mi je v tistem hipu dogajalo v glavi, ko so z neba začeli leteti šuški za živo mlado pasje bitje. Nastopila je nemoč, kjer mi je lahek denar trgal iz rok in od srca živo bitje. »Ne, faking neeee,« je zvonilo v glavi in kri v žilah je brbotala! Pritisk je bil tudi povišan. Občutek pred urgenco je bil res urgentne narave. In gledal sem dedca v oči, gledal keš, ki ga je ponujal, gledal v oči Cha-Cho, spet dedca, pogledal na keš, ded je seveda to tudi opazil. In zopet sem gledal Cha-Cho, Cha-Cha mene. Ustvaril se je en tak zajeban in do konca odbit odnosni vorteks med dedcem in mano in ni se točno vedelo, kaj bo pogoltnil in koga bo izpljunil. Cha-Cha je zagotovo začutila moj spremenjeni srčni utrip. Za trenutek sem se postavil tudi v kožo dedca in popolnoma razumel, kaj želi. Razumel sem tudi, da deklic ne bom prikrajšal. To je bila naloga njunega očeta, da osvoji svoj zadani cilj. In ga ni.

Toda če bi takrat od njega vzel denar, mi ne bi ostalo prav nič. Ne psa ne denarja ne bi bilo. Oboje bi šlo. Pes v tistem trenutku, denar mogoče trenutek kasneje. Lajf na glavo! Ne bo šlo, sem si rekel. Psa ne dam za nobeno ceno. In še to, da tudi nikdar več ne bom dobil istega bitja v skrb, kot ga imam, v nasprotju s kešem, ki je nakopiran in ga lahko ujamem v »bogati« ulici. »Ne,« sem mu jasno odgovoril, »ne morem se odločiti, da bi jo prodal.« Izmuzljivo sem mu še rekel, če bo Cha-Cha kdaj mamica postala in če se srečava, da mu bom z veseljem podaril njenega mladička. To se sicer nikoli ni zgodilo, Cha-Cha pa je s svojimi štirimi leti in pol postala pasja mama štirim novim dušam. Na nek način sva mu s črno kožuhlo obrnila hrbet in ga zavrnili. Po drugi strani pa sva mu dala vedeti, da se z denarjem sreče ne da kupiti in da sva si s tem odprla svoja vrata v prihodnost.

To je bil torej »tisti« dan v najinem življenju. Eden in edinstven, ki mu je sledilo še nadaljnjih 16 let in pol. In dosti let kasneje, ko je bila Cha-Cha že mamica, mi je moja mama, ki ima tudi enega od sinov Cha-Che, nek dan ob snidenju rekla: »Hej, a veš, da se pri sosedovih malček hvalijo, da so kupili psa za 400 evrov, in joj, kolk je luštkan, in oh in sploh ... Sem ga vidla, veš.« Pa sem ji reku: »Ej, mami moja, pozdravi sosedo in jim lepo povej, da je en premožen Črnogorc u Lublan na cesti za tri mesece staro Cha-Cho ponujal 750 evrov. Pa je ni dobil.«

MG

DAN V GLAVNEM MESTU

Kako preživeti dan v Ljubljani, če si odvisnik od drog? Zapis po resničnih opisovanjih v danem času. Pogovor s fantom, starim 23 let. Osem let je zasvojen, poskusil se je že zdraviti v komuni. Opisal bo svoj dan v našem glavnem mestu, od jutra do večera ...

Noč lahko prespiš v parku Tivoli na klopici ali na tleh pod drevesom, odejo lahko dobiš pri Kraljih ulice. Lahko pa greš v garažno hišo pod stopnice, če zunaj zmrzuje, lahko se pridružiš klošarjem na Čopovi v preddverju MGL. Ob 8.00 dobiš zajtrk na Kongresnem trgu, v podhodu pred Maximarketom. Hrane je veliko: kruh, mleko, jogurti, salama, sir. Med hranjenjem že lahko narediš načrt, kam boš šel krast, da boš lahko kupil drogo, žepi so prazni. Možnost so večje trgovine, seveda je odvisno, kaj potrebuje tvoj diler: lahko je to hrana, npr. tune, pršut, suha salama, čokolada, pralni prašek, lahko je delovno orodje iz tehnične trgovine ali alkoholne pijače, ki imajo visoko vrednost. Diler te čaka na Kongresnem trgu in zamenjata: ukradena roba za drogo: heroin, kokain, marihuana. Da se stvar splača, moraš prinesiti en nahrbtnik robe, da dobiš za dobro rundo droge.

Druga možnost je, da greš po dražje stvari, parfume, in ti ni treba nositi celega nahrbtnika, ker so parfumi dražji. Tretja možnost je, da nabereš osem paketov kave po 375 gramov in to neseš na tržnico menjat za denar; seveda tako, da se njim splača, »narkič« pa dobi 20 evrov. To je za gram heroína ali za 0,25 grama kokaina ali za dva grama trave. Naj bi zadostovalo za cel dan, če si zmeren. Potem samo še najdeš plac in se greš zadet. S travo greš na Metelkovo, kjer se običajno poha, s heroinom ali

kokainom pa se zadeneš na javnem WC-ju. Potem si zadet, malo odspiš, vmes si še malo blažen, ampak ob 14.00 že premišljuješ, da bi krog ponovil, oz. do večera se hočeš še enkrat zadeti, tržnica pa se zapira.

Tako greš po parfume, jih prodaš preprodajalcem parfumov in spet dobiš okoli 40 evrov. Če je dober dan, lahko dobiš trikrat po 40 evrov, za 120 evrov pa že lahko dobro zaspiš – kjer koli, ti je čisto vseeno, ali je to podhod, kjer ljudje hodijo v gledališče, ali je to zapuščena bajta na Metelkovi, ali kam v naravo ...

A da bi se predoziral?

Ne, to pa ne, ker veš, da se potem ne boš mogel nikoli več zadeti. Samo za to gre, da se boš zadel. To je tvoj moto. Kakšno je nočno življenje džankijev in narkičev?

Lahko greš v Šiško ali na Vič na parkirišče, kjer je veliko avtomobilov. Najbolje ob enih ponoči. Poskušaš, če kakšen avto ni zaklenjen. Vedno se zgodi, da ga najdeš, pa ne samo enega, veliko avtomobilov je odklenjenih, notri pa roba: računalniki, denarnice z denarjem, z dokumenti, garmini, električne naprave, nakit, prstani. Nakit z lahkoto prodaš zlatarju ali dilerju in od dilerja dobiš robo.

Druga opcija je, da greš zjutraj ali kasneje prosjačit. Imeti moraš veliko potrpljenja. Če vztrajaš, se obrestuje. Boljši avto ima voznik, manj drobiža ti bo dal. Seveda 21. v mesecu ne prosjачimo, ker je na ta dan socialna pomoč, takrat tudi nihče ne krade. A kako do socialne pomoči? Vedno jo dobiš. Če ti dohtar napiše, da si nezaposljiv, jo imaš do smrti. Pa metadon ali buprenorfin dobiš, flormidal (cestno ime floki) kupuješ na črno. Seveda dobro veš, da se od tablet zgodi hitro, da postaneš zaradi njih

Maya Schedrina

močno odvisen, ampak kdo bi mislil na prihodnost.

Kaj so še posebnosti kraje?

Takoj ko te varnostnik ujame na kraju samem, te odpelje zadaj v trgovino in napiše izjavo, potem si klican na obravnavo, kjer najprej dobiš kazen: delo v splošno korist. Kar nekaj časa traja, da si te varnostniki zapomnijo, ker mislijo, da si samo reven študent, in niso pozorni nate. Ukradena roba prodajaš za tretjino cene, ki jo ima artikel. Kdo to kupi? Samohranilke, revni in brezposelni. Najhuje je, če te dvakrat dobijo policaji. Potem si zapisan v njihovem registru. Kazni za ponovitvena dejanja so hujše. Je lepo biti narkič, klošar, kradljivec? Ne, nič ni lepega v tem. Seveda se imaš nekaj časa »ful fajn«, na dolgi rok pa to ni to. Slaba vest ob vstopu v vsako trgovino, varnostniki te redno pregledujejo, tipajo, še deset let po tistem, ko ne kradeš več, te še kar tipajo. Smo ljudje brez dostojanstva, smeti z obrobja ...

In to ni več »ful fajn«.

Erazem

EN DAN V MESTU – NEKDO DRUG

010
KRALJI
ULICE

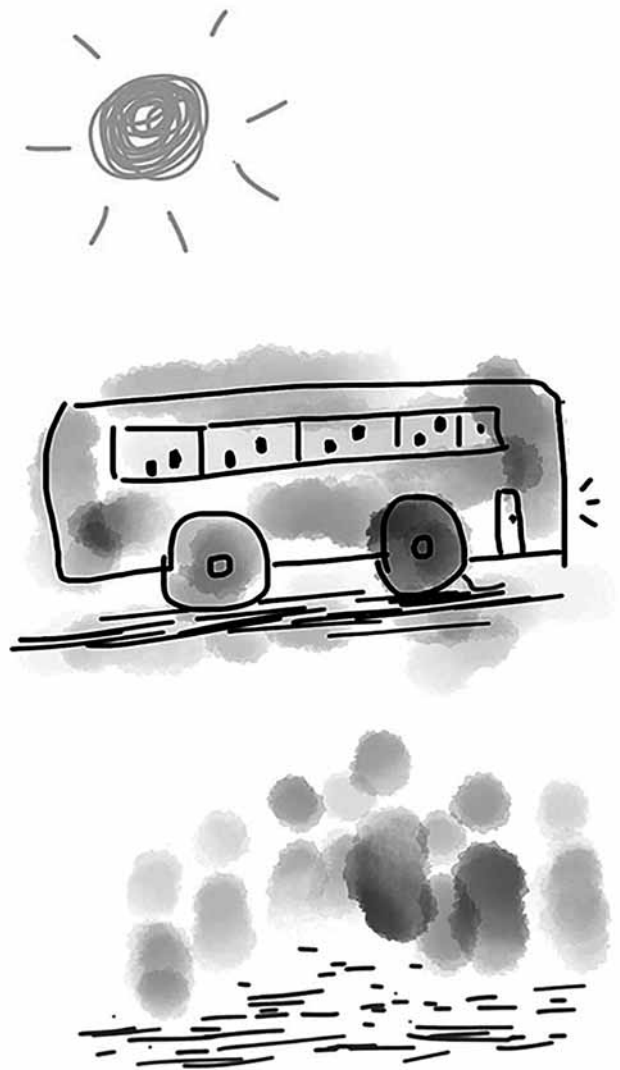
Pred kratkim sem se pol ure peljal v mestnem avtobusu št. 14. Avtobus je bil na pol prazen oziroma na pol poln ljudi, ki so bili večinoma zatopljeni v svoje telefone, tako da sem jih lahko mirno opazoval. Nekaj časa sem ob tem razmišljal, kako je biti ta ali ona oseba, potem pa se mi je pojavila misel, kako bi bilo, če bi jaz lahko bil oni, v takem smislu, da bi jaz bil še vedno Bojan z vsemi svojimi spomini in mislimi, le da bi bil v telesu nekoga drugega. Kako bi bilo, ko bi prišel k svojim bližnjim v telesu nekoga drugega, ki bi bilo povsem drugačno od mojega sedanjega telesa, na primer po spolu ali po starosti ali višini ali barvi kože? Kako bi moji bližnji čudno gledali in bi mi morda postavljali različna testna vprašanja, da bi preverili, ali sem »znotraj« tega telesa zares stari Bojan? In če bi se prepričali, da sem to zares jaz, ali bi lahko z mano v tem drugem telesu imeli enak odnos, kot ga imajo sedaj? Ali bi jaz lahko ostal isti Bojan v drugem telesu? Ali bi jih sploh lahko prepričal, da sem še vedno Bojan, ali pa bi morda poklicali policijo ali zdravnika, da bi me – kot goljufa – kam odpeljali in zaprli?

Hm, v katero telo pa bi se sploh želel preseliti, če bi lahko izbral? Ali v telo tele ženske, precej okrogle in stare okrog 30 let, ki mrko gleda v svoj telefon? Ne, zdi se mi žalostna in jezna, v takem telesu pa ne bi rad bil. Morda v telo tegale fanta, starega kakih 18 let, obritega na balin in z bejzbolsko kapo na glavi ter brezžičnimi slušalkami v ušesih, ki samozavestno in nekako vzvišeno gleda na ljudi okrog sebe? Gotovo ne, ker me spominja na kakega nacionalističnega skinheada, teh pa ne maram preveč. Ali morda v telo tele starke z berglo, ki se negotovo oklepa ročaja stola? Ne, je prestara, čeprav drugače nimam nič proti njej. Morda pa v tegale gospoda, ki je edini v moji bližini videti vesel in brez telefona v rokah. Zato pa ima lovsko zeleno obleko, na glavi klobuk iz zelenega filca s peresi nekaj ptičev in vanj zapičene lovske značke, v rokah pa pohodno palico? Ta se mi je zdel po značaju in zadovoljstvu še najbolj privlačen, vendar mi je lovski imidž tuj in neprijeten.

Morda pa bi izbral drugega moškega, ki se po nemško pogovarja po telefonu in je videti Nemec? Zakaj pa ne? Biti Nemec bi verjetno pomenilo imeti nemško mamo in morda višji življenjski standard. Spomnil sem se znanca, ki je – kdo ve zakaj – prepričan, da je Šved, rojen švedskim staršem, potem pa so ga njegovi slovenski – »kvazi« – starši ukradli in ga vzgajali kot Slovence. Zato celo življenje išče svoje korenine na Švedskem in se je celo nekaj časa učil švedščine. Da, takole teoretično se zdi kar dobra ideja, da bi se rodil švedskim staršem in postal Šved, saj so tam zelo bogati in nasploh zelo nobel.

A potem pomislim, da če bi se naselil v telesu tega Nemca, bi dejansko dobil neko nemško mamo in bil zanjo njen otrok. Le kako bi ji povedal, da nisem več njen otrok, ampak Bojan? In kako bi v tem nemškem telesu dokazal svojo identiteto, na primer kot lastnik svojega stanovanja ali kot zavarovanec slovenskega zdravstvenega zavarovanja? Saj bi imel prstne odtise tega nemškega telesa in ne svojih, ki so gotovo zabeleženi in nekje shranjeni in ki v uradnem smislu dokazujejo mojo identiteto.

Skratka, mnogo problemov bi se pojavilo. In spoznam, kako so naše identitete na mnoge načine ujete v mrežo odnosov z drugimi ljudmi – sedanje in preteklo mrežo. Obenem pa tudi v mrežo uradnih ustanov, ki pričakujejo, da smo stalni in enotni v svojih osebah, torej v identitetah, ki so povezane z našimi telesi, pa čeprav se ta razvijajo, spreminjajo, starajo. In tudi vidim, kako je močno to pričakovanje, da so drugi okrog nas – bolj ali manj – vedno »identični« samim sebi, torej razmeroma stalni.

La Petite Femme

Ta pričakovanja in stalnosti so osnovna matrica ali okviri našega vsakodnevnega življenja in velikokrat se močno trudimo, da bi te osnovne koordinate našega okolja ostale enake, stalne.

Na tem mestu se spomnim resnične zgodbe, ki sem jo pred kratkim slišal (a pravzaprav poznam več zgodb na isto temo). V neki družini so imeli domačega ljubljénčka, mačka, ki so ga vsi imeli radi. In potem je nekega dne, kot se pač zgodi, ta poginil. Vsi v družini so bili zelo žalostni in pretreseni, lahko bi rekel travmatizirani, zaradi odhoda bližnjega bitja, ki je bilo toliko časa del njihove družine. Zato je šla mama hitro kupit drugega mačka, ki naj bi bil čim bolj podoben prvemu, kar seveda ni bilo mogoče v celoti doseči, na žalost pa je bil še ženskega spola, ker je v tistem leglu zmanjkalo moških mladičev. A vseeno so se v družini delali, da je to tisti isti maček, ki jim je v resnici umrl, in ga tudi klicali po tistem starem moškem imenu. Kot sem razumel, so se potem kar dolgo časa v družini drug pred drugim (ali pa predvsem pred ljudmi izven družine) delali, da je to isti maček, ki naj torej ne bi umrl. Tako močna je bila njihova želja, da bi vse ostalo enako, ali pa nelagodje ob spremembi, ki bi nastala, ko bi morali sprejeti dejstvo, da nekdo ali nekaj ni več isto, kot je bilo prej. Podobno temo – poskus zanikanja smrti – najdemo tudi v knjigi Mačje pokopališče Stephena Kinga. A sčasoma so v tej družini vendarle s to igro prenehali in začeli muco imenovati z drugim imenom, ki je ustrezalo njenemu spolu.

Predstavljam si, da poskuse zanikanja identitetne spremembe lahko najdemo tudi v zvezi z ljudmi, ki si prizadevajo za spremembo spola oziroma za priznanje svojega spola, ki

je drugačen, kot jim je bil pripisan ob rojstvu. Iz nekaterih življenjskih zgodb je razvidno, da bližnje osebe teh ljudi (to so predvsem družinski člani) včasih zanikajo to spremembo, na primer tako, da osebo kličejo še vedno po imenu, ki ga je imela pred svojo javno spremembo, lahko tudi reagirajo agresivno ali se celo taki osebi odrečejo, na primer prekinajo vse odnose z njo. Tako ogrožajoča je lahko sprememba identitete za bližnje osebe. Ljudje imamo v večini močno željo, da bi ohranili svojo kontinuiteto ter biografsko celovitost, ki jo cenimo do te mere, da jo na mnoge načine želimo ohranjati, pa čeprav je z njo lahko povezanih mnogo neprijetnosti. Večkrat sem vprašal ljudi, ki so bili zasvojeni z drogami (večinoma s heroinom) in so imeli zaradi tega velike težave v življenju (npr. izkušnjo zapora ali zdravstvene težave), kako bi živeli, če bi lahko živeli še enkrat. Ali bi želeli zamenjati svojo osebno zgodovino, nekako zavrteti vse čisto drugače, na boljše. Pa so mi praviloma odgovorili, da življenja ne bi želeli zamenjati, ker bi bili potem čisto drugi ljudje in bi izgubili sebe. Več oseb mi je reklo, da če bi drugače živeli, sploh ne bi vedeli, kaj je to droga, in da je to spoznanje tako močno in tako zelo njihova globoka osebna stvar, da brez tega ne

bi želeli (znova, drugače) živeti. Pa čeprav bi se sedaj želeli rešiti svoje zasvojenosti.

Tako zapleteno je vse to. O tem lahko fantaziram med vožnjo v avtobusu, dejansko pa bi taka moja zamenjava telesa povzročila velikanske zaplete. A vseeno sem naenkrat pomislil, da če bi bilo možno, bi se morda raje preselil v telo kake ženske, morda celo tele precej okrogle ženske nasproti meni, ki je videti precej nezadovoljna s svojim življenjem. In še ena čudna misel se mi je porodila, kar nerodno mi jo je zapisati, ampak v tem primeru si ne bi želel imeti kakega moškega partnerja, raje bi imel kako partnerico. Saj ne da sem bil doslej nezadovoljen kot moški v svojem moškem telesu, ampak tokrat bi raje poskusil kaj drugega.

Ko sem izstopil iz avtobusa ter odšel proti domu, še vedno zatopljen v te misli, sem imel na obrazu vesel in zadovoljen, morda celo sijoč izraz. Kako to vem? Zato ker sem videl, da so se mi nasproti prihajajoči mimoidoči nenavadno nasmihali, kot da bi zrcalili moje dobro razpoloženje.

Bojan

JOYRIDE

Za pot v službo, predvsem da bi se izognil težavam s parkiranjem, že od nekdaj uporabljam javni prevoz. Zadnji dve leti pa zaradi nekoliko večje prikladnosti in nekoliko večje lenobe ponavadi posežem po popularnem ponudniku možnosti *car sharing* – kratkoročni najem električnega avtomobila. Za pot porabim manj časa, pa še avto imam zase, tako da lahko zjutraj celo kakšno zapojem, ne da bi vznemirjal avtobus.

Nevšečnost, ki se mi pri uporabi dotične storitve nemalokrat pripeti, je, da pozabim zaključiti najem, ko zapustim avto. To pomeni nezanemarljiv strošek, saj najem tako traja kar nekaj ur. Moram se zahvaliti uporabniški podpori, da mi je kar nekajkrat samoiniciativno oprostila strošek, ampak sedaj ga zaradi nakopičene slabe vesti dostikrat kar poravam.

Tako sem se nekega dne, ko sem ravno začel s sodelavci utrujeno posedati na poslužbenem pivu, zavedel, da sem zopet pozabil na avto. Ko sem odprl aplikacijo, je na vrhu seznama bližnjih lokacij svetilo rožnato obvestilo, da imam trenutno v teku najem vozila. Nejevoljno sem pogledal stanje in preveril, za koliko evrov sem se tokrat oškodoval. Ko sem želel zaključiti najem in poravnati svoj dolg, me je čakala še ena neprijetna novica – obveščen sem bil, da ključa ni v držalu, kamor ga porinemo, ko zapustimo vozilo. To je pomenilo, da avta ne morem zakleniti ter da se bo treba

odpraviti do parkirišča in preveriti, če se je ključ pravilno usedel v držalo. A to še ni bilo vse, začuden sem opazil, da avta, tako je kazala aplikacija, ni bilo tam, kjer sem ga pustil, temveč nekaj sto metrov bolj severovzhodno.

S hitrimi koraki sem se odpravil proti trenutni lokaciji vozila. Ga je morda iz nekega razloga prestavil kak uslužbenec? Morda lokacija ni prikazana pravilno? Urno sem se bližal oznaki na zemljevidu, ko mi je nasproti z drzno hitrostjo pripeljal moj avtomobil, v njem pa sem uzrl tri mladostnike. Kar zanimivo, glede na to, da je šlo za dvosedi, ampak nekako se je eden izmed njih stlačil v prtljažni prostor. Na koncu ulice je avtomobil izvedel obračalni manevar, da bi švignil v drugo smer, idealna priložnost, da sem se postavil predenj, da bi mu zaprl pot in si ga priboril nazaj!

Po nekajsekundnem premisleku se mi ideja ni zdela več dobra, a na moje veliko presenečenje se je avtomobil pred mano dejansko ustavil. Jezno sem zakorakal proti voznikovemu oknu in mu nakazal, naj ga odpre. Za volanom je sedel, po moji oceni, 15-letni poba s povitim prstom, družbo pa sta mu delala dva sovrstnika. »Ste si malo sposodili avto?« sem ga ježno povprašal. Odgovoril je, da ja, in me vprašal, kako sem to vedel. »Ker ga imam v najemu! Marš ven!« sem nekoliko hlinil jezo, ker me je situacija v resnici bolj zabavala, kot jezila. »Nismo vedeli,« se je brnil mladenci, medtem ko sta se

Foto: osebni arhiv

njegova pajdaša kobacala ven iz avtomobila. Skupaj so jo nato ucvrli v bližnji park, jaz pa sem se usedel v avto in ga odpeljal na pravo mesto, kjer sem končno zaključil najem.

Po pregledu statistik najema sem ugotovil, da so paglavci prevozili kar nekaj kilometrov. Dodatno sem preiskal vozilo, ker sem se bal morebitne škode ob divji vožnji. Da bi si zagotovil obrambo ob potencialnih obvestilih policije, sem poklical pomoč uporabnikom in prijavil incident. Čeprav dejanj mulcev ne podpiram, nanje nisem preveč jezen. Mladostniška objestnost pač. Upam, da so imeli na moj račun zabaven dan v mestu. Jaz sem v zameno dobil zanimivo zgodbo.

Rman

Matjaž Odlazek

DAN U MESTU TRBOULE

Foto: osebni arhiv

»Ko igra za raju i zanemaruje taktiku, završi'če karijeru u nižerazrednom Vratniku,« je pravil Nele Karajlić pred 40 leti v komadu *Pamtim to, kao da je bilo danas*. In prav zdajle sem opazil, da sem že večkrat uporabil verze Pušenja v svojih tekstih. Pa nč hudga, itak so bli pred časom. Je pa tole tekst o navijanju za »nižerazredni Vratnik«. V mojem primeru – Rudar Trbovlje.

012
KRALJI
ULICE

Navijači takih klubov kar najebemo. Primoran si gledat svoj klub, kako najprej izpade iz prve slovenske lige, pa nato iz druge in na koncu tudi iz tretje. Spremljanje tega je kar zoprno. Kot bi recimo imel vrhunskega mačka, ko ti po glavi špila komplet plehmuska. Najbolj marljiv je pa tisti tip, ki vsake tolk useka na tavelk boben. Sicer veš, da glih umrl ne boš, ampak filing je pa precej zajeban.

Ker, kar se mene tiče, lahko zares navijaš samo za klub iz svojega mesta. Sicer simpatiziram z Manchester Unitedom in St. Paulijem, ampak v resnici mi je pa bolj kot ne vseeno, kako bojo igral. In dol mi visi, če bo Real Madrid stotič osvojil Ligo prvakov ali če je PSG ne bo nikoli. Ni to moj problem. Pa tudi sploh ni užitek navijat za klub, ki skoz zmaguje. Užitek je navijat za *underdoga* (nefavorita, op. ured.). Za tistega, ki mu nihče ne pripisuje velikih šans. Ko veš, da najbrž ne bo šlo skoz, ampak si vseeno na stadionu in se sekiraš. Kot bi recimo navijal, da bo Georgeu iz Seinfelda končno nekaj uspelo. Pa v sebi veš, da mu ne bo.

Ampak igrajo pa za Rudarja domači pobi. In je zato pristen klub. Ne pa kot recimo zdaj v Celju, kjer so na pogon ruskega *Weisser Riese* denarja pokupili vse in nekaj računajo, da bodo zaradi tega imeli poln stadion. Še v Celju nikogar za to ne briga. Zraven se pa še smešijo z objavami, da bodo kupili Modriča, da je ja vsem nerodno, kakšni bumbarji so. Pravijo, da je zadeva resna, ker so Real o tem uradno obvestili. Tko da, fantje, če želite slučajno prepogniti Heidi Klum, ji dejte samo uradno obvestilo. In že se lahko po kafanah hvalite, da je realizacija samo še vprašanje časa. V bistvu me zgodba spominja na tisto, ko je Jadran Krt hotu končno pošlatat joškice. Prek govoric je izvedel za punco, ki je menda to rada dovolila, je pa izvedel tudi, da ima dotična za takšne usluge rada kakšno darilo. Tako da je majster kupil pol kile grozdja in šel na misijo. Uspeh je bil takšen kot pri Celjanih.

Skratka, moj Rudar je trenutno vodilni v četrti ligi, tako da v ustih spet po dolgem času okušamo slast uspeha. Še bolj se je ta okus razbohotal po zmagi na zasavskem derbiju v Zagorju. Krasn derbi, moram rečt. Polne tribune, zmaga Rudarja in

Vir: FB Kamnita

lep masoven pretep med navijaškima skupinama po končani tekmi. Vse po protokolu. V predzadnjem kolu igramo odločilno tekmo na gostovanju pri še enem bivšem prvoligašu – Ljubljani. In skoz mi gre mal George iz Seinfelda po glavi. A smo res take jebene sreče, da nam pa le enkrat ne bi uspelo? *O živote, nadrkana baba na šalteru!* Čeprav mazohisti, kakršni smo, bi po porazu najbrž obsedeli na stadionu in si mislili: »Koji kurac je mjan tega treba? Dost jih mam, ne grem več na tekmo!« Samo potem pa pride še zadnje kolo. »A gremo?« Seveda gremo, spektakla proti Arne Tabor se pač ne sme zamuditi. Letos gremo do konca.

EPILOG

In je prišel tudi ta dan. Dan v mestu, našem glavnem, ko je približno 500 navijačev iz Trbovelj spremljalo svojega četrtoligaša na stadionu v Šiški. »S Kamnito* boš šel, s huligani, a se niso zadnjič pretepali v Zagorju?« je mal pojamrala moja žena. »Dej, nehi, s kakšnimi huligani, sej gremo vsi tastari zraven z avtobusom,« sem jo hotu mal potolažit, ampak je še vseen zmajevala z glavo. »Pri teh letih, no ...« In prav fajn je bilo priti v Ljubljano in videti vsepovsod znane face, pa Rudar nas je razveselil, pa pir je bil skoz mrzu in nasploh nismo imeli prav veliko pripomb. In na koncu se nam je vendarle uspelo uvrstiti v tretjo ligo!

Tokrat George Constanza ni prišel nič naokoli, če pa kdo vidi Neleta, naj mu pove, da tudi *nižerazrednom Vratniku*, kjer se igra za raju, kdaj uspe!

* Navijaška skupina trboveljskega Rudarja.

KER NIKAMOR NE SODIM, LAHKO IZBIJEM DNO SODU.

BENJAMIN GRACER

Foto: JN

Taubi

LUBLANA JE BULANA

Letos mineva natanko 40 let, odkar sem postal zaprisežen klošar. Bemtiš, kar lepa doba. Toda mi je to v ponos ali v breme? Moram priznati, da v breme nikakor, čeprav so bili tudi težki momenti življenja na cesti. Toda to je bila tako ogromna izkušnja, da sem zdaj kar dvakratni doktor ceste. Brez štamčilke in priznanja. Največje priznanje mi je najbrž to, da sem še živ, pa čeprav mi življenje postaja že kar ogromno breme. Utrujen in naveličan sem ga.

Toda vseeno grem raje na sprehod po mestu. Čez Ambrožev trg, kjer mi je bila klopca prva postelja, čeprav je takrat hotel Cukrarna še delal. Samo vonjave iz tega hotela so me prepričale, da je bolje spati na klopci, na čistem zraku. Prve tri mesece. Ja, na Ambroževem trgu, najstarejšem in največjem klošarskem parku. Tam, kjer sem spoznal prve klošarje: Mlekarja, Zokija iz tujske legije, Mareta, Juhnerja, Franca in še nekaj drugih, katerih imena sem že pozabil in so vsi že pokojni. Samo jaz še tlačim ta posrani planet. In potem čez tržnico. Tam, kjer prodajajo zelje in zelnico. Zelnica, ki je bila najboljše zdravilo za mačka. Kaj mačka, tигра! Tam sem ruknil lonček tega zvarka in potem tekel kot nor na javni sekret pod Zmajskim mostom v upanju, da bom pravočasno na školjki. Potem sem bil zdrav in gremo dalje. Do Robbovega vodnjaka. Edini vodnjak, ki je imel v času mojega hotela Zvezda vodo. Da sem zjutraj lahko opral gobec in je malo spil. In od tam k frančiškanom. Na prvi sendvič tega dne. Mater je bil dober! Ja, tako je bilo takrat. Pohodi mimo gostiln. Rio, Figovec, Tišler. Vendar samo hoja mimo in vonjanje njihovega kuhanja. Kar medlo se mi je od lakote. Vendar ne bo nič. Kar v park. Tam so moji sobojevniki. V Leninov (Argentinski) park. Tam že stojijo v krogu in flaša kroži skupaj s cigareti. Pa v Tivoli. Ko bi vedeli, kolikokrat sem tam spal pod drevesi. Še najbolj pa se nasmejim, ko se spomnim, da smo enkrat zadeti kot mambe s polivinil vrečkami lovili žabe v jezeru. Nobene ujeli, ampak mokri pa do kože. Uf, ja. Gremo dalje. V Rožno dolino. Mimo hiše, kjer sem bil na pank žuru. Začelo se je s piščancem na žaru, pivom in vinom, končalo pa s pijanko, ki je trajala ves teden. In potem dalje. V študentsko naselje. Takrat je bil to Hilton. Bloki odklenjeni. Skupne kuhinje in študentje, ki so v kuhinjah puščali pašto in še kaj za zraven. Stopil si v kuhinjo in si naredil makarone. In potem v skupno kopalnico. Šamponi povsod. Tuširanje. In potem preoblačenje. Sicer pa so študenti sami krivi, kaj pa sušijo cunje pred kabinami. Tudi ženske gate me niso ovirale. Pod sosednjim tušem, ki je bil suh, pa prespati do naslednjega jutra, ko me je čistilka z metlo nagnala. Ali pa sprehod po hodniku, kjer sem za vrati slišal galamo, tam je bil žur. Seveda sem bil vedno dobrodošel in ostal tudi več dni.

Gremo dalje. Proti Šiški. V tem bloku sem prespal dvakrat pri kolegu. V tem bloku sem spal v kleti. Oh, kje so ti časi, ko so bili bloki še odklenjeni. Tu, v tem bloku sem preživel noč v kleti. Pa v tem bloku tudi. Tu me je sprejela ena kolegica. Le kaj hudiča je videla na meni? Stuširala me je. Nafutrala. In potem sva se lepo imela. Pa ni trajalo več kot tri dni. Narko kriza me je zbežala v ponovno norost. Ukradel sem ji dve zlati verižici in ju spizdil prodal, da bom kupil šut. Jebat ga! Ni lahko

življenje cestnega narkomana. Toda gremo dalje, mimo gostiln, iz katerih tako pregrešno diši po kuhi. Meni pa se želodec na veliko oglašja. Še malo bo treba počakati, da se gostilne zaprejo, in takrat bodo njihovi smetnjaki polni dobrot. Okoli picerij še najbolj. Če sem iz kante povlekel ostanek kraške pice, se mi je kar zasmajalo. Ima Boga! In ugriznil sem v pršut. Enkrat pa me je lakota tako vrgla v krizo, da sem dobesedno vlomil v eno od gostiln v centru mesta in vzel cel protvanj kremenatlcov, in da ne bom žejen še nekaj vina in žganja in cigaret, pa še nekaj drobiža sem našel. Policisti me niso dobili! Bemtiš, to je bil večer za bogove! In ta gostilna še stoji. Tu sem enkrat ponoči razbil steklena vrata. Vstopil. Si natočil pivo in sedel za šank. Kaj prekleto so si mislili organi pregona, ko so uleteli za menojo. Ves zadet sedim za šankom in pijem. Niti v zapor me niso peljali. Dobil sem direkten prevoz v norišnico. Pa za vse to niti ne bi vedel, če mi psihiater ne bi tega povedal naslednji dan.

Res je, da je Ljubljana malo večja vas, toda kdor se znajde v njej, je car. Povsod se da kaj dobiti. Povsod se da znajti. No. Naj se popravim, takrat ko sem bil jaz še na cesti, se je dalo. Takrat je bila zlata doba klošarstva. Danes pa ne vem, koliko časa bi preživel, če bi spet končal na cesti. Sem rabil denar za drogo? Tamal problem. Sredi noči v Štepanjsko naselje na ta veliko parkirišče. Avtomobilov kot dreka. Toda le redki so imeli avtoradio. Granitno kocko v šipo. Izpuliš avtoradio in ga prodaš prvemu taksistu. Tega biznisa danes ni več! Zdaj ima vsak avto avtoradio. Pa še če bi ga rad izpulil, potegneš ven celo armaturo. Avtomehanik pa nisem. Pa tudi cerkve. Niso bile le za molitev. Bile so prave zakladnice. Kakor katera. Frančiškani so imeli tako dobro narejeno, da sem z lahkoto izbežal denar ven. Za drogo vse! Moram priznati, takrat je bilo življenje na cesti – aleluja! Aha, v tej hiši je pa delal kolega, ki mi je še edini ostal iz tistih časov in me še vedno spremlja. Nekaj ulic naprej pa živi. Ene parkrat sem ga scat peljal za denar, pa me vseeno ni vrgel na odpad. Ne vem, je upal, da se bom slej ko prej pobral?

In potem malo naprej je župnišče, kjer so me prvič na veliko zajebali. So mi uredili, da sem šel v komuno in se rešil droge in ceste. Čeprav niti vedel nisem, kaj komuna je, in niti na misel mi ni prišlo, da bi se reševal zadetosti. Čisto tako, na lep način, so me prinesli naokoli. Takrat sem šel prepričan, da bom v komuni le dva meseca in adijo. Pa sem ostal kar sedem let. Do smrti sem hotel ostati, tako mi je bilo tam všeč. S komuno sem zapustil hotel Vedro nebo. Upam, da za vedno.

Ljubljana, bom čisto odkrit. Zame si najbolj usrano mesto, vendar brez tebe vseeno ne morem preživeti. Si polna ulic in skrivnosti, ki jih niti najbolj pristni Ljubljančani ne poznajo. Je pa tudi res, da si se s to zlato demokracijo spremenila v prevzetno mačeho, ki daje, a tudi jemlje. Ki daje za životarjenje, a ne za življenje. Vem, da nisi ti kriva. Krivo je moderno življenje, ki najbolj pritiska na nas ta najnižje. Na nas alko-narko klošarje.

Foto: Nada Žgank

Goran Šrok – Gogi, Maribor, 58 let

DAN V MESTU OB DRAVI

Hudo je, ako imaš vodo v kolenu, še huje je, ako imaš v nogah preveč vina. V obeh primerih je bolje, ako sediš, še bolje je pa seveda, ako ležiš. V drugem primeru je sicer večja možnost vrtenja nebeških teles, kar ti povzroči neizbežno kozlanje. Pač bruhneš, kdaj pa kdaj dva deci v nepovrat, pa je.

Vsekakor je treba razumeti, da je v takšnem stanju želodec popolnoma neobremenjen od bilo kakšne hrane. Osebn včasih nisem jedel tudi po več dni vkup. Bil sem namreč prepit do te meje, da nisem bil več lačen. Vino mi je bilo hrana. Delta alkoholik, zadnji stadij pred mučno smrtjo. Veste, dragi moji, da je vsaka smrt mučna, vendar mislim, da ni bolj mučne smrti od ciroze jeter. Par mojih znancev je umrlo na ta trpeči način. Muka mi je bilo to spremljat, ampak ko si pijan, preneseš tudi smrt kakšnega od bližnjih znancev – pijancev. Smrt po lastnem izboru je to, dragi moji. Na srečo imam jetra popolnoma zdrava, me pa zato jebe ožilje. Vedno pravim, da sem eno nogo zakadil, eno pa dokazano zapil. Povsem sem prenehal pit, kadit pa ne mislim nehat niti po smrti. V mojo krsto morajo obvezno eno štangico cigaretov djati, ognja pa tak in tak ne bom potreboval, ga imajo v peklu dosti. Verjetno se sprašujete, zakaj sem tak prepričan, da bom po smrti pristal v peklu ... Preprosto zato, ker bomo tam pristali vsi, razen župnikov. Župniki bodo verjetno šli h Gospodu Bogu, saj bodo kot njegovi pastirji le oni odgovarjali za napake človeštva. Oni so zaprisegli zvestobo Bogu in ne mi. Mi smo zaprisegli njim in Svetemu pismu že takoj pri krstu. Dan se počasi nagiba k večeru. Tak pa mineva še en dan mojega klošarskega življenja v Mariboru. V mojem Mariboru, na moji klopki sem zopet sam. Malo pijan in noč je začela požirat dan. Stolna cerkev je odbila deseto in čas je, da se spravim nekam na varno spančkat. To je opis enega izmed mnogih dni v mojem klošarskem življenju. Seveda neponovljiv dan v mestu, ki je moje že od rojstva. Pa vse do dandanes. Hvala Mariboru in

ljudem v njem. Polagam vam na srce, tole je moje velespoznanje. Kjer si se rodil, naredil svoje prve korake in vdihnil prvič mestni zrak, verjemi, da si le tam vedno zares doma. To bi bilo, cenjeni bralci in veleocenjene bralke, za danes vse. Jutri bo nov dan in začel ga bom kot vsak dan v prelepem mestu. Čavci, bajči in arrivederci do naslednjic.

DAN V MESTU – NEKOČ

Nekega večera premišlujem o mami, ki me je v otroštvu vodila za roke skozi to naše ljubo mesto. Najprej sva se usedli na staro, razjahano trinajtko, ki je imela končno postajo na Kongresnem trgu. A sigurno, da prej še neke drugje. Tako me že zapušča spomin, da včasih resno pomislim na demenco. Od postaje sva šli v Jugoplastiko na Miklošičevi in iskali gumijaste škornje. Po čevlje pa v Borovo. Hodili sva mimo slaščičarne Zmajček, picerije in slaščičarne Konditor na Čopovi, se nadalje odpravili do Maximarketa in včasih pojedli pico z jajčkom v Parmi. Še danes, ko se sprehajam skozi mesto, da bi kaj pojedla, takoj letim v picerijo Parma. Obvezen borovničev sok in pica Piran. Piran zaradi pinjol in mojega najljubšega slovenskega mesta. Borovnice pa sem z vsemi živimi in mrtvimi neštetokrat nabirala. Gozdne borovnice so zakon. Niso več take kot včasih in ni jih več toliko kot nekdanj. Letos sem se dvakrat potila za njih v gozdu. Samo če mi pokažeš kačo, bo vsega v trenutku konec. Pač ni moj domači ljubljeneček. Še klopov se tako panično ne bojim. Danes vseh teh firm, trgovin in gostišč ni več, le Parma in Maximarket sta ostala. Nama ni več to, kar je bila v socializmu. Notri ne stopim več. Mesto ni več isto, ko tacam skozenj. Tuje mi je, drago in polno tujih znamk.

Edino v McDonald's si grem kdaj po sladoled ali hamburger in krompirček. Seveda vem, da prav zdravo ni, dobro pa je. In premišlujem. Prodali smo se. Tako je sedaj pri nas kot nekoč v Londonu, pred 30 leti, ko sem se čudila vsemu. Stara Ljubljana je ukrojena po večini za turiste, na Metelkovo pa pač ne hodim. Ko sem malo odrasla, sem plesala v Turistu, Parmi, Platožerju, K4. Živeli smo. Danes pa gledam mladino v supergah in z velikimi športnimi torbami. Ja, šport je zdrav, a nihče več se ne preganja, igra ves dan na sosednjem hribu. »Mamica mi je rekla, da lahko dobim klopa in umazan bom.« So pa tehnično in jezikovno zelo izobraženi. Včasih smo se lahko kam »dali«, na primer v Klub Drama, in se spogledovali. Danes so cene tako visoke, v socializmu pa smo s štipendijo lahko veliko žurali. Ni več žmohta ali pa sem bila tako prekleto mlada in polna življenja. Prostovoljstva, entuziazma je bilo na pretek. Danes te takoj vprašajo, koliko zaslužiš, ko nekaj brezplačno ustvarjaš. Ves dan v mestu. Nič več. Ne peketam po metropoli in bosa hodim del poti domov. Morda nisem več za žur, a povejte mi, kje je? Mesto ni več mesto zame, oprostite!

Barbara Jozelj

Renato Volker – Rene

MESTO V DNEVU

Foto: osebni arhiv

Ker sem rad malo drugačen, drugačen itak nima smisla biti, sem tematski naslov letošnjega avgustovskega pisanja, Dan v mestu, obrnil na glavo. Zakaj? Ker lahko in ker je bolj zanimivo, vsekakor pa izziv. Dan v mestu mi je namreč vnaprej ponudil nek kronološki zapis. S pravili pa si nisem na ti. Zdaj jih pišem sam. Jih je lažje kriti. Manj slabe vesti.

Prva ideja je bila, da bi začel pisati ob polnoči in čez 24 ur končal. Ob 00.00 sem se hotel povzpeti na Piramido, zreti čez strehe hiš proti Pohorju, gor proti Koroški in dol po Dravskem polju, in nostalgичno idealizirati pogled. Ma nemoj.

»Hej, prijatelj, pridi, vidi, kurenti na Piramidi. Levo je naš mestni hrib, v ribnikih je polno rib. Kamnica, Kalvarija, pedri okol akvarija. Dol z Otoka Drava plava, vsa Koroška je krvava. Levi breg in desni breg. V centru firbčni Ezl ek. Florjan je premagal zmaja. Mariborska vstaja traja, ja. Granitna kocka. Tezno, Tabor in Studenci, na Pobrežju žalni venci. Ajznpon preseka Melje, čez Šentilj na Dunaj pelje ...« pravi en moj rap komad, ko nizam mestne vedute.

Toti moj Maribor. Česa fse mi nimamo. Pa kaj fse smo meli. In kaj šele bomo uničili. Županska podjetniška miselnost brez posluha za ljudi ni recept za srečo. Državljeni so redko državne prioritete in podobno je z mesti. Še turisti in prišleki imajo prednost. Pa da se razumemo, bi rekel moj someščan, vsi so dobrodošli, samo vse, kar je prav.

Kot večina srednjeevropskih mest ima tudi Maribor ostanke srednjeveškega mestnega jedra in meščansko avstro-ogrsko arhitekturno zapuščino. Tistih 150 let se pozna tudi v značaju prebivalstva. Zadnjih sto ni naredilo velike razlike. Iz batarov v salonarje. Včasih pač ne gre takoj. Kurje oko redko spregleda in uvidi svojo utesnjenost. Je pa naše mesto dovolj veliko in dovolj majhno hkrati, da se lahko skriješ tako, da te najdejo prav tisti, ki se jih kao izogibaš. Najlepša ilustracija mentalitete je, da so predstave stand-up komedije na festivalu Lent praviloma razprodane, prve vrste pa se zapolnijo zadnje. *Mi bi, al' da nam ne udje. E ne može.* Tistih par vaško mestnih posebnostev, ki kot drek plavamo na površini in gnojimo socialno kulturno krajino, običajno ne zmotimo vsakdana. Sožitje ščuk in krapov. In rdečeperk, kot sem sam.

Jaz sem dete centra in parka in malo Tabora. V mestnem jedru se stvari, presenetljivo, še najhitreje spreminjajo. Kjer si včeraj kupil sveže žemljice, ti danes ponujajo trendovska očala. V legendarni čajnici te namesto jasmína čaka beli dim. Če si imel srečo, da si ga ujel, ker zdaj že lahko sediš pod Arkado. Astorio si gostinci podajajo ko ping pong žogico. Outleti izpodrivajo legendarne trgovinice. Mnogo, premnogo jih je za zmeraj zaprlo svoja vrata. Do nedavna smo robo po dva evra kupovali, počasi jo bomo proizvajali. Kitajci pa v jok.

Periferija se pa itak ceni po številu letošnjih novih nakupovalnih središč in dokončanih ali vsaj zastavljenih krožišč. Če ne bi bilo žalostno, bi bilo smešno. Avstrija vsakodnevno, kot mravljinčar, izsesava pridne mravljice v svoje nedrje. Penzionisti in študenti ostajamo. Vmes pa zeva luknja pozabe družabnega življenja. Edina uteha so mi mlade družine. Pa še teh je več vrst in niso vse vsem v ponos. Odvisno od barve kože in naglaska. Jamranje mi postaja vse bolj tuje. Ni baš konstruktivno. Je pa lokalna folklor. Tradicija šimfanja ne bo nikoli izumrla. Celo šimf turo imajo pri Rajzefiberu.

Foto: Leo Castrum

Če imaš svoje mesto v srcu, lahko o njem pišeš kjer koli. Prvo polovico zapisa sem tako natipkal na neki kmetiji blizu Celja, med petelinjim zajtrkom in opoldanskim zvonjenjem proti toči. Drugi polčas sem zaupal naključju ali sinhronizaciji popoldneva.

Po siesti sem se namreč odločil pri Elektru Maribor sesti na prvi avtobus in se odpeljati do zadnje postaje. Ena taka prometna tombola. Naredil sem si sendvič, vzel jabolko, pol litra šabese z Radensko in se šel izlet. Pripeljala je enka. Med vožnjo čez stari most in mimo Magdalene me pokliče hčerka in pove, da si je vnuk zaželel viseče mreže, ker se mu je moja lani zazibala v spomin. In tako se je po treh postajah končala planirana vožnja in začel nakup kamping opreme. Če to ni poletni vsakdan.

Zvečer sem se v hladu mestnih ulic, s sladoledom v roki, sprehodil mimo visokih miz, ob katerih so počivala nizkotna čustva. Lovci in fuzbal fanatiki. Od Gramofonoteke je odmeval hip hop. Pri Roosteru so pražili kavo, na Poštni je Afroameričan strunil na električni kitari, ki ji je na suho prihajalo. Nam pa tudi. Kako lep trenutek glasbenega vrhunca večera.

Doma sem spil vlaknine, probiotike, vzel uspavalno tableto in legel k počitku. Za uspavanko sem na messengerju napisal: »Lahko noč, lubek.« Se spodobi.

Dragi moji someščani. Ideja za poletne dni. Vsake par dni sedite na enega od avtobusov in se v prijetnem hladu popeljite na panoramsko vožnjo v predmestje.

Ob vrnitvi sem izstopil na Glavnem trgu in se sprehodil proti parku. Na Slovenski sem se ozrl nazaj in se je zgodilo. Pesmica. Repek.

»Na celi Gosposki so točno trije, temno vijolčni koši za smeti. Eden pri Dobrini, zraven Hiše kruha, tretji gor pri CSD-ju, tam, kjer revež bruha. Drugi, manjkajoči, je pri lutkarju, prav nasproti klošarja, ki težil je psu.«

Ja, naše mesto je neskončen izvir umetniške inspiracije. *Barem nešto.* Rad verjamem, da bo dan takšen, kot si ga prejšnji večer zastaviš. Še posebej dan v mestu. Ker mesto ponuja, le vzeti je treba. In če tebi ni težko vzeti, mestu ni težko dati. Ljudje postajajo trdnjave. A še tako visoko obzidje potrebuje zasilni izhod.

Včasih je dovolj enourna vožnja z lokalnim avtobusom in mesto pride k tebi. Ampak to ni za vse. Vseh ne moreva zadovoljiti niti Maribor niti jaz. Pa naj se še tako trudiva. Morda lahko pomagaš ti. Ne sprašuj se, kaj lahko tvoje mesto naredi zate, povej mu, kaj lahko ti narediš zanj. In naredi. Tudi če si v diaspori. Tam se morda lahko naredi še največ.

P. S. Germanizme smo Mariborčani že zdavnaj ponotranjili. Ausdruki pa to. Balkanizmov in rusizmov se nekateri še, ali spet, sramujejo. *Warum?*

LJUBA ANA

Ljuba Ana. Izgubil sem vse, kar je bilo nekoč mojega, izgubil sem boj proti samemu sebi in vedno znova me moj stari kartonasti dom spomni na zgodovino mojih brezobraznih dejanj. A vseeno si ostala ti. Prelepa dama, ki svoje lase spenja v tlakovano utrdbo ulic in uličic, ki sem jih prehodil že večkrat, kot bi si upal pomisliti.

Jok me je spremljal noč za nočjo in osamljen ter oropan dostojanstva sem se predal bridkosti življenja, a vendar si bila in si edina, ki mi je nemalokrat ponudila zavetje pred turobnostjo vsakdanje borbe za preživetje. Ljubim te.

Ure se iztekajo v dni, dnevi se iztekajo v leta, pa vedno znova in znova tako ponosno izrečem te besede, ko pa vem, da so te pred mano osvajali veliki možje, učenjaki in voditelji modre krvi, ki si se jih otepala, kakor da bi si okoli srca napeljala bodečo žico.

Blodim, romam, tavam korak za

korakom, se sprehajam med tvojimi zidovi, kakor se strastno sprehajajo prsti ljubimca po svilenih otenjenih kože njegove izbranke, in navkljub vsem slabim stvarim tavam z vzdignjeno glavo, saj mi stojiš ob strani, kjer koli že sem.

Ljubeč objem sivega betona me je pričvrstil na mesto, kjer se počutim domače, kakor vojak, ki se vrača v svoj rodni kraj po dolgem hrepenenju in pomni vsako najmanjšo podrobnost. Jaz, ki te gledam skozi oči berača, izobčenca družbe, strah v podzavesti vsakega mimoidočega, ki ne želi končati na mestu, kjer sem obtičal, te ljubim bolj kot oni. Ljubim te bolj, kot je doktor Fig ljubil Julijo, ki ga je nesrečno zavračala, in bolj kot jo je ljubil Romeo v zadnjih dneh svojega življenja.

Evforični občutki v samoti, zdaj se sam družim s svojimi mislimi. Z duhovi in sencami preteklosti smo si eno, a vendar me to ne žalosti, temveč se

Foto: Miran Lesnik

počutim svobodnega in prostega kot še nikoli doslej.

Ne znam opisati prvega vdiha, ko sem dokončal manifest svojih misli, izlitih na papir. Danes je nov dan, danes je boljši dan, morda te še kdaj srečam, stari jaz.

A tebi, moja draga Emona, Laibach, ljuba Ana, naj se tlakovane grudi tvojih ulic nikoli ne končajo, naj se parki bleščijo v jesenskem listju kakor še nikoli poprej, naj biserna Ljubljana nikoli ne neha vijugati sem ter tja tako pomirjajoče, tako nežno. Naj ostaneš vedno moja, ljuba Ana.

Lenart Klemenčič

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Foto: Jaka Prijatelj

Jaka Prijatelj

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Foto: osebni arhiv

Andraž Polič

Ne več noč in ne še jutro, ko odprem oči:
res je – spet doma –
center mitološkega mednožja.

V Levu je soba, kjer spi levinja.
Motorji so podmazani z belimi vdovami.
Pavarotti je žejen in prehlajen, a arije živijo.

Nasproti hotela je hiša z liftom:
gor in dol se vozijo spomini.

Predpražnik pred stanovanjem je kosmati Big Apple:
ugrizni, ko se vrneš.

Na vratih napis:
»Vinjenim in neprimerno oblečenim gostom vstop ni dovoljen«.

Leta 1972 se je ob mojem rojstvu razbil ves družinski kristal –
tako gre legenda ...
Za srečo!

Prvo pesem sem napisal na kašči v Beli krajini.
Ko sem dobil odgovor zvezd, sem nadaljeval kot vrhovodec.

Naselil sem mesto s svojo hosto.

Slon joka, ker ni več slačipunc in torte so drage.

Nebotičnik govori z angeli.

Prihaja ura modrih poštarskih budilk.

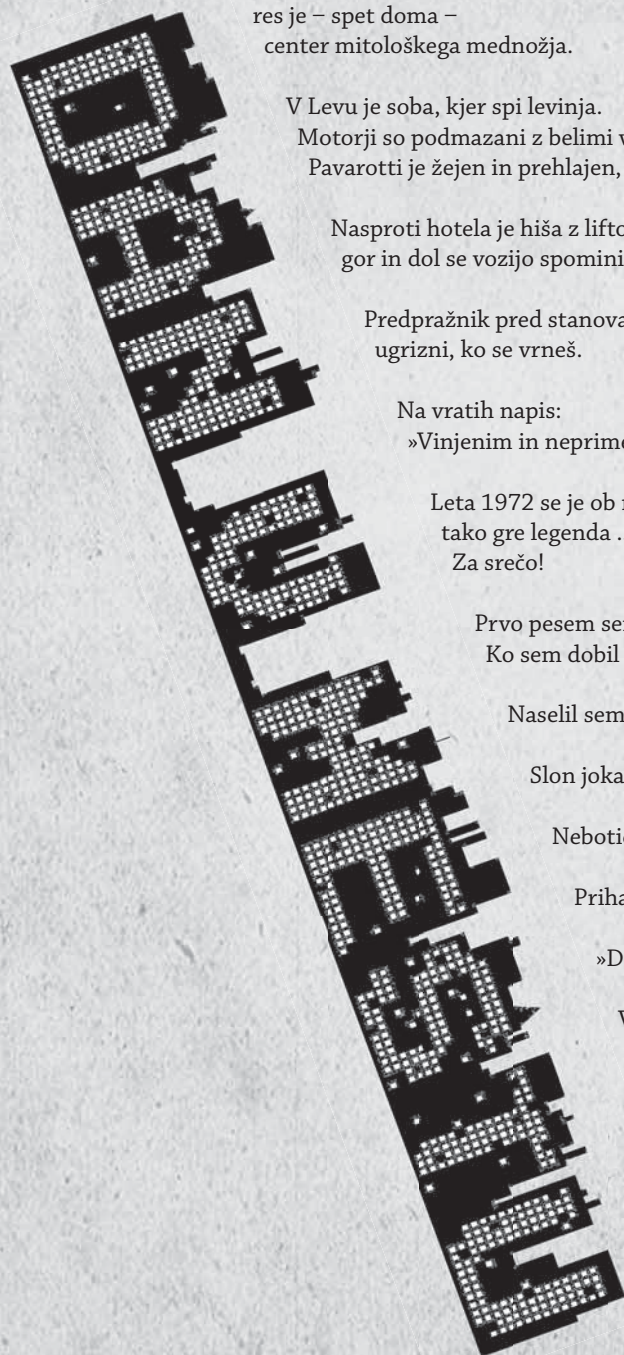
»Delo« izgublja bralce in vse novice so na prstni odtis.

Vem, ker berem.

Cel dan bom čakal polnoč, da se stišajo ceste,
ko odprem balkon v poletno soparo ...
Vroče bo in erotično.

Buden sem v tem potencialu.

Moje mesto je mesto na prepihu.

Jelena Pavlović

DAN V LJUBLJANI, SARAJEVU IN BEOGRADU

Jelena Pavlović, producentka in kulturna menedžerka iz Beograda, je bila v Novem mestu na rezidenci za kulturne profesionalce na področju literature in prevajanja, ki jo izvaja Evropska mreža za književnost iz Berlina Traduki. Poseben poudarek njenega dela med bivanjem na rezidenci so bili medkulturni odnosi med Srbijo in Slovenijo, določanje in raziskovanje primerov dobre prakse v delu ljubljanskih kulturnih institucij ter povezovanje kolegov iz Slovenije in Srbije ter jugovzhodne Evrope. Njen cilj je sodelovanje in razvijanje umetniških scen ter iskanje novih možnosti izmenjave znanj in izkušenj.

Sarajevo in Ljubljana. Bosna in Hercegovina, zatem Slovenija. Le nekaj dni po odprtju razstave Labirint devetdesetih v Sarajevu, ki smo jo pripravili po beograjski postavitvi lani, sem odpotovala v Slovenijo in pomislila, kako bom prav tam, kjer se je vse začelo, kjer so se začeli konflikti. Leto dni po mojem rojstvu je slovenska skupščina sprejela odločitev o samostojnosti in suverenosti. Neodvisna Slovenija je skoraj mojih let, čas, ki sem ga letos preživela v njej, pa je zajel tudi 25. junij – dan slovenske državnosti. »Danes so dovoljene sanje, jutri je nov dan,« so besede Milana Kučana, tedanjega predsednika jugoslovanske Socialistične republike Slovenije, na dan, ko se je Slovenija ločila od Jugoslavije, s čimer se je začel njen razpad.

Pri delu na projektu Labirint devetdesetih smo s kolegi občinstvu zastavljali vprašanja, ali so vse države nekdanje Jugoslavije v začaranem krogu devetdesetih, in če so, kako lahko iz njega izstopijo.

»V času Kraljevine Jugoslavije so v učbenikih prikazovali, kot da ima 1200 let dolga zgodovina en sam jasen cilj – stvarjenje Jugoslavije. Takrat so bile vse zgodovinske ovire in vsi dogodki prikazani, kot da so se zgodili samo zato, da bi dodatno utrdili ta cilj. V socialistični Jugoslaviji je bil ta cilj komunistična ureditev, ustvarjanje brezrazredne družbe in odmiranje države. Po razpadu Jugoslavije in zlomu socializma je ostal le en cilj – nacionalna država,« navaja Dubravka Stojanović, ena izmed avtoric te razstave, zgodovinarica in univerzitetna profesorica na Filozofski fakulteti v Beogradu, v svoji knjigi Preteklost prihaja, ki sem jo med bivanjem v Sloveniji drugič prebirala. Profesorica Stojanović Slovenijo navaja kot »zgodbo o uspehu«.

»Mi smo še v devetdesetih in nočemo iz njih izstopiti, medtem ko je Slovenija to desetletje otrešla kot prhljaj s plašča. In gre naprej ... mi pa stojimo. Slovenija je za nas upanje, da je takšna pot možna. Seveda je imela težave, ker je bil Janez Janša izvoljen, čeprav je bil v zaporu, toda kljub vsemu temu Slovenija deluje kot urejen vrt v primerjavi s preostalimi državami nekdanje Jugoslavije. To se najbolje vidi po tem, da je družba živa – protesti, ki so trajali mesece, so predstavljali podobo uspešne družbe,« dodaja profesorica.

Tako kot mnogim iz Srbije je tudi profesorici Stojanović prva asociacija na omembo Slovenije – urejenost. »Urejenost vsega. Države, narave, institucij, družbe ... Verjamem, da se morda državljani Slovenije ne bi strinjali s tem, a iz Srbije je to videti tako.«

Foto: osebnih arhiv

Jelena Pavlović

Tanja Popović, antropologinja z Inštituta za študije kulture in spomina v Ljubljani, je lani na beograjski razstavi govorila na tribuni Dolga devetdeseta? Izhod iz labirinta in vstop v prihodnost. »Na območju nekdanje Jugoslavije še vedno prevladuje politika identitete – to kaže, da smo še vedno v začaranem krogu devetdesetih. To se kaže v tem, da se med seboj vidimo le do neke mere, da se ne moremo prepoznati zunaj etničnih meja. Vidi se tudi v manjšinski politiki na Hrvaškem in v Sloveniji ter v vsem, kar se dogaja z BiH, s Kosovom in Srbijo.« Tanja Petrović je takrat na tribuni spomnila, da so devetdeseta zaznamovana z odstranjevanjem spomenikov in spremembo imen ulic. »Tu ne gre za neke zle sile, ki so nas pripeljale v devetdeseta, to zadeva nas vse,« je dejala antropologinja iz Ljubljane na tribuni v Beogradu.

Tudi profesorica emerita Milena Dragičević Šešić, s katero sem se pogovarjala o tej temi, pa tudi o možnih strategijah identitetnih politik v kontekstu kulturnih dejavnosti na območju nekdanje SFRJ, navaja ohranjanje imen ulic kot eno izmed od strategij ohranjanja spomina (npr. Ulica Otona Župančiča in Kopitareva gradina v Beogradu), pa tudi ohranjanje spomenikov in muzejskih zbirk.

Poseben poudarek mojega dela med rezidenco v Sloveniji so bili medkulturni odnosi med Srbijo in Slovenijo, določanje

in raziskovanje primerov dobre prakse pri delu ljubljanskih kulturnih institucij, povezovanje kolegov iz Slovenije, Srbije in jugovzhodne Evrope ter sodelovanje in razvijanje umetniških prizorišč in iskanje novih možnosti izmenjave znanj in izkušenj.

»V sodobnem gledališču, plesu in vizualnih umetnostih sta slovenska in srbska umetnost vedno navdihovali druga drugo. V zadnjih 30 letih sta se Slovenija in Srbija oddaljili,« pravi profesorica Šešić, ki je tudi ustanoviteljica Unescove katedre univerze za umetnost in strokovnjakinja Unesca za konvencijo iz leta 2005. Ko govori o možnih strategijah, profesorica Šešić navaja tudi razvoj kolaborativnih praks sodobne umetnosti, nato javne razpise za umetnike za projekte, pa tudi podporo prevajanju in sodelovanju na festivalih.

Profesorica Šešić navaja tudi sodelovanje v obstoječih mrežah, kot je Forum slovanskih kultur, ali platformah, kot je Kooperativa. »Kulturne politike obeh držav bi morale spodbujati te programe in izmenjavo.«

Primer dobre prakse je tudi Evropska mreža za književnost iz Berlina Traduki, ki poleg rezidenčnih bivanj za pisce in prevajalce ponuja tudi rezidenčna bivanja za kulturne strokovnjake in agente na področju literature in prevajanja, zato sem tudi jaz imela priložnost bivati v Novem mestu, pri založbi Goga.

Dan pred praznovanjem državnega praznika v Sloveniji sem bila v Cankarjevem domu povabljen na slovesnost ob podelitvi prestižne nagrade za književnost kresnik. Pomislila sem, kako neverjetno in lepo naključje je, da se kresnik podeljuje že 34. leto zapored, kar je ravno toliko, kot imam let. Cankarjev dom je vrvel od talentov in čudovite praznične atmosfere, še pred tremi desetletji pa so mnogi ta kraj, tedanji kongresni center, videli kot kraj, kjer je razpadla Jugoslavija.

Medtem ko se s kolegico, rojeno v Ljubljani, sporazumevam v angleščini, gledam, kako gori ogenj v slavo poletja in dobitnice nagrade kresnik na ljubljanskem Rožniku, in za trenutek me misli ponesejo na sarajevski osrednji trg, kjer gori *Vječna vatra*, spomnim se zgodb, da je med obleganjem Sarajeva plamen na spomeniku ugasnil, ker v mestu ni bilo goriva. Spomin. Potem se vrnem k Dubravkini knjigi. »Kaj je skupni spomin? Če vemo, da je zgodovina disciplina, ki z znanstvenimi metodami analizira zgodovinske vire, kako pridemo do skupnega spomina? Kako nastane, kdo ga oblikuje? Teoretiki se strinjajo, da je spomin rekonstrukcija preteklosti v funkciji sedanjosti. Sedanjost določa, kaj bomo pomnili iz preteklosti, ona je tista, ki izbira dogodke, ki se jih je treba spomniti, jih interpretira, ponuja lekcije, ki si jih je treba zapomniti. Sedanjost dirigira preteklosti kot nekakšnemu orkestru. Zato je spomin vedno političen proces. Ni spomina zunaj družbenega okvira,« navaja prof. Stojanović v delu »Preteklost prihaja«.

Po vrnitvi iz Slovenije me je zanimalo, kako predstavniki moje generacije in mlajši razmišljajo o tem, ali imajo etnokulturne stereotipe in ali so, če jih imajo, stereotipna razmišljanja podedovana iz družinskega okolja, iz učbenikov ali sprejeta skozi negativno/pozitivno definirano medijsko in politično ozračje. Na podlagi manjše jezikoslovno-kulturološke raziskave, ki sem jo opravila z anketo med anketiranci iz Srbije z uporabo asociativne metode, kar 60 % srbskih anketirancev med 18. in 33. letom ne ve, kaj predstavlja dan državnosti Slovenije, 70 % pa jih ne pozna nobenega dela slovenske književnosti, dosežka slovenske kinematografije ali katerega koli avtorja s področja sodobne slovenske umetnosti. Na vprašanje, naj z eno besedo dopolnijo stavek On je Slovenec, ampak je vseeno?, je največ anketirancev stavek končalo z besedami Balkanec, Jugoslovan in naš.

Mirjam Gostinčar

MOLITEV

Foto: Aleksander Petric

Gledam tvojo sliko, držim jo pred sabo. Včasih jo tudi pobožam. Dobila sem jo od mami. Ne spomnim se je, pa če še tako napenjam možgane. Zato pa toliko bolje poznam tebe. Fotografija je na kartonasti kartici, ki se prav lepo uleže v dlan. Na robovih je razcefrana in vrhnji del naguban po celi dolžini. Znala sem jokati nad njo. Zdaj ne več. Podrobno te motrim. Včasih zaprem oči, ampak vidim te enako dobro. Morda celo bolje. Nosiš škrlatno tuniko, izpod katere silijo modri krajci srajce, v sklenjenih rokah držiš srce. Zdi se mi, da mi ga ponujaš. Morda predajaš. Moraš vedeti, kako zelo ga rabim. In te tvoje oči. V sinjini je zbrano čisto vse, kar obstaja. Z njimi odpuščaš. Z njimi razumeš. Prižgem cigareto, v negležeju se nagnem čez okno, ker v sobo pritiska neznosna sopara. Ne morem se premagati, da ne bi šepnila: *Tebe ljubim, Stvarnik moj, ki si ohranil me nočjo*. Recimo, da si me. Ustvaril si me že, tu nimam kaj. Ampak po ducatu iks ipsilonov, ki si izmenjujejo kljuko in mene, sem

precej izmučena. Tako zelo, da si ob koncu izmene, včasih tudi vmes, pripravim bolj gin kot tonik. Srkam in momljam: *Tebi delo posvetim, dušo in telo izročim*. Tako mi je vtepala v glavo tista tetka, ki me je tepla po rokah in nogah, da sem imela čisto črne. Vedno sva stali v prvi vrsti opečnate cerkve. Ona kot sveča, jaz z dolgimi rokavi. Zdaj ponavljam: *Tebi delo posvetim, dušo in telo izročim*. Moram priznati, da dela morda ne posvetim ravno tebi, ampak če predstavljáš cel svet, potem ni kaj. Izročim se vsa, v celoti. Razen poljubov. Od teh si privoščim le enega. Namenim ga tebi. Na fotografiji ob tem puščam slinasto sled, ki se na vročini hitro zasuš.

Poljubim te, tik preden se ob svitu zvrnem v posteljo. Pravijo, da smrčim. Jaz pa v polsnu slišim priprošnje, ki se vračajo k meni kot odmev: *O Marija, vodi me po nedolžni poti in ob smrti pridi mi z Jezusom naproti*.

EN DAN

Naj predstavim zgodbo, ki me je pripeljala v kraljevino ulic. Že kot otrok sem bil del betona, otrok, ki beži pred družinskimi problemi z žogo na igrišču, kjer sem dneve pred izpiti tresel košarkarsko mrežo. Učitelji so me neprestano kritizirali zaradi slabega učenja in nediscipline, na neki točki so imeli prav, a ozadje problema poznam samo jaz.

Nekega dne sem očeta peljal na urgenco, ker je padel s kozolca, ko je nanj sam polagal strešno kritino. Padel je na beton in se poškodoval, med čakanjem z njim na urgenci je mimo prišla – zdaj že pokojna – Maja, ki mi je ponudila cestni časopis Kralji ulice. Tako sem po treh dneh postal prostovoljec na Kraljih in v tem vztrajam še danes. A v kraljevini sprva nisem ugotovil, kaj me je vsa ta leta vodilo tja, danes pa vem, da sem tam v neki točki vedno iskal samega sebe, skozi življenje. Znova in znova sem odkrival resnico izgubljenega dečka v vesolju. Danes živim v stanovanjski skupnosti Altre (društvo za duševno zdravje) z dvema sostanovalecema. Saj je tragedija naše družina leta in leta taval v zgubljenem vesolju, in tudi sam sem se v svojem mikrouniverzumu precej poigral z alkoholom, travo in hašišem. In vedno znova poletel v nebo, proti maniji, od koder so me zdravniki s terapijo spuščali na realna tla.

Padec pa je bil vsakič bolj trd, a naučil sem se le to, da sem sam tisti, ki kroji svojo sedanost, in da je vse preprosto, če le znaš reševati problem na razumski ravni in iskati lepe stvari, ki me kot človeka navdihujejo, mi dajo širši pomen in bolj modro izkušnjo.

Globoko v sebi sem spoznal, da sem zelo hvaležen za izkušnjo bivanja na zemlji, in za izzive, ki so mi na poti vsak dan.

In ja, lepo je, ko v vsakem iščeš in najdeš lepe stvari, ki te navdihujejo. Ne potrebujem ničesar, vse že imam.

Žigažaga

DNEVI V MESTU

Moja pot v Ljubljani se je začela v garažnem kompleksu v Savskem naselju. Star sem bil 21 let. Odvisnost me je privedla do mestnih ulic. K sebi sem proti nasvetu prijatelja, ki mi je oddal garažo, vzel tri sotrpine in na koncu pristal na ulici. Po skvotih oz. naokoli sem preživel deset zim. Moj dom v mestu je med 20-letno težko odvisnostjo od kokaina in heroina izgledal nekako tako ...

Zjutraj se zbudiš »bolan«, nakriziran, rabiš nujno denar, da se »pozdraviš«. Dolgo časa sem se znašel s »šano« po trgovinah, kar me je posledično pripeljalo do zapornih kazni – sem šel na dopust. Ko sem se dopustov naveličal, sem ubral drugo pot in si začel pomagati z žicanjem na Čopovi in ponujanjem Kraljev ulice. Ko sem se pozdravil, sem že razmišljal o novem odmerku. Tako življenje je monotono, polno skrbi, stresa in bolečine. Zapor so mi pomagali, da sem se spucal, vendar le za obdobje, ko sem bil notri. Ko prideš nazaj ven, moraš vedno začeti znova. Vsi prijatelji, pridobljeni pred tem, izginejo, moraš si ponovno urediti zdravstveno zavarovanje, socialno, v glavnem vse se poruši in znova zgradi.

In ker sem se vrnil na ulico, nazaj v okolje, kjer se gibljejo moji znanci, ki so še zmeraj žrtve odvisnosti, sem seveda

padel nazaj. Pretreslo in streznilo me je šele, ko sem zbolel za sladkorno boleznijo tipa 1. Zaradi nje sem se moral odločiti za življenje ali smrt. Prišel se je moj boj z odvisnostnim demonom. Uspelo mi je splezati ven in sedaj imam bolj jasne cilje za življenje. Ostala mi je le zelena travica in vsake toliko časa se malo pregrešim s parti priboljški. Življenje me je prav lepo presenetilo, saj sem spoznal punco, ki me je dokončno povlekla ven iz starih vzorcev in mi pokazala nov, zabavnejši smisel življenja. Dovolj imam vsak dan enega in istega sranja.

Damjan – Zukero

KO SE PO ULICI SPREHAJATA DVA

Sem vaško dekle, z dežele doma, v mestu Ljubljana pa je veliko živahnije. Priselila sem se s 15 leti, ko sem se vpisala v srednjo šolo, kasneje pa sem prebivala tudi v študentskem domu. In tudi odraslo dobo sem večinoma preživela v Ljubljani. Dnevi v mestu so veliko lepši in doživeti, če jih preživljaš z ljubljeno osebo. Ko si sam, sploh če si v socialni stiski, zna biti življenje kar težko – ni pravljica. Veliko ljudi se bori iz dneva v dan in zelo trpi. Ljubezen in topla roka sta me pripeljali do spoznanja, da je najlepše v mestu, ko se po ulici sprehajata dva.

Xoxo

DAN NA ŠTACJONU

Na železniški postaji, kjer ponujam časopis, si malico privoščim v McDonald'su. Kuža me ponavadi vedno počaka privezan pred vhodom. Ko dvignem svoje naročilo, se odpravim ven, in takrat opazim, da mojega Tobija ni več. Ko pregledam okolico, opazim, da ga pelje stran pijana oseba. Hitro stečem za njim in mu ga vzamem. Vse, kar je imel reči v opravičilo, je bilo: »Oprostite, nisem vedel, da je vaš pes.«

Boriš Maraš

ZAJEBAN DAN V MESTU

Ponujal sem Kralje ulice pred Mercatorjem na Dalmatinovi. Iz trgovine je prišel otrok z mamo. V solzah je prosil mamico za denarnico. Ko jo je dobil, je vzel ven 20 evrov in jih pomolil proti meni. Resnično vam povem, da jih nisem želel vzeti, bilo mi je tako težko. In otrok je še bolj zajokal. Njegova mati je rekla, naj jih vzamem. »Stric, v redu je!« Ko sem vzel denar, je otrok nehal točiti solze. Ko sta odšla, sem odšel v bližnji park, da sem se lahko na skrivaj še jaz zjokal. To je resnica!

Adis Hero

DOM V MESTU

Tisti, ki ste brali moje članke, veste, da Ljubljane ali katerega koli drugega mesta, razen paralelepipedne monotonosti Doba pri Mirni, kar nekaj časa nisem videl. Nisem ponosen na to, da Dob dobro poznam, in svoje dejanje vedno bolj razumsko obžalujem. Vedno sem imel rad Ljubljano in tudi njo dobro poznam. Najmanj šest let sem vozil taksi in sem jo imel priložnost spoznati po vseh njenih ulicah. Zdaj sem že petdesetletnik in razlika med takrat in danes je velika. Ko sem se po treh letih izza rešetak vrnil v Ljubljano, sem bil močno razočaran. Najemnine so šle v nebo in tudi lastniki stanovanj so postali zelo izbirčni, tako da sem z veliko težavo dobil sobo s souporabo kopalnice in kuhinje. Bil sem le še korak od tega, da postanem klošar. Vsi so se me otepali in niso želeli imeti opravka z mano – zaradi moje starosti ali preteklosti. Opazil sem povečan pojav brezdomstva, za kar bi bile lahko krive najemnine. In tudi nekateri najemniki sami, saj so med njimi tudi takšni, ki jih ne bi želel vzeti za najemnika. Tisti, ki so mi dovolili prespati, kar so tudi nekateri zaračunali, so želeli, da zgodaj zjutraj odidem in prihajam pozno zvečer, da sosedje ne bi opazili neprijavljene osebe. In kar je še huje, da je ta oseba bivši zapornik. To sem najbolj opazil pri svoji družini in jih tudi razumem, saj sem jim nanesele kar nekaj sramote. Da bi si čim prej in čim lažje našel stanovanje, sem izkoristil vse možnosti, ki so mi bile na razpolago. Ena izmed teh je bila tudi ponujanje časopisa Kralji ulice. Ko sem avgusta prišel iz zapora, sem imel denarja le za dve najemnini. Pred svitom sem vstal in si poiskal mesto za ponujanje časopisa. In tako cel dan. S finančno pomočjo CSD ja in družine mi je uspelo priti do sobe, kjer že pol leta bivam. Poudaril bi, da je ponujanje časopisa točno definirano s pravili, a na nas prave prodajalce mečejo razni osebki slabo luč, saj se izdajajo za člane društva in se zelo vsiljivo obnašajo do občanov in občank. Tudi sam sem izgubil svoje prodajno mesto, ko se je nekdo postavil zraven mene in že na deset metrov vpil: »Gospod, gospa, gospodična, imate kaj drobiža?« Tako je ogovarjal vse mimoidoče, da je bilo še meni nerodno. Še bolj nenavadno se mi je zdelo to, da je ta berač dobil več drobiža kot jaz s prodanimi izvodi. Skoraj sem obupal, še vedno pa, ko njega ali koga drugega ni tam, preizkusim srečo. Žal se berači tam

Kirillslov

skoraj čisto vsak dan. Celo z avtom se pripeljejo in odpeljejo, saj je tam plačljivo parkirišče. Parkirišča ne plačajo nikoli in hitro smuknejo ven za avtom, ki je parkirnino plačal, preden se rampa spusti.

Moj dan v mestu je postal kratek in nič kaj zanimiv. Opravim, kar imam za opraviti, in grem domov. Včasih se zadržim na kaki pijači, če je družba prijetna, in potem že mislim na hrano.

N. Viktor

V MESTIH

Jesenice, Kranj, Ljubljana in Koper so mesta, ki jih imam za domača in kjer sem preživel največ svojih dni. Dunaj, Amsterdam in Rim pa so največja tuja mesta, ki sem jih obiskal in tam preživel vsaj en dan. Izlet v Amsterdam je sovpadal s 30. rojstnim dnem in obiskom babice v Nemčiji. Rdeča četrt, coffee shop Bulldog in neko rahlo zadeto vzdušje so bili lepo darilo za rojstni dan in izlet mi je ostal v lepem spominu. Obiska Dunaja in Rima pa sta bila v okviru srednje šole. Rim je zanimiv zaradi raznih spomenikov in Vatikana, a kot mesto se mi ni dopadlo, gneča, divji promet, revščina, smrdljiva Tibera. Za nekajdnevni obisk gotovo zanimiva destinacija, a za živeti, mislim, da ne bi zdržal niti en mesec. Dunaj pa je definitivno opravičil ime cesarsko mesto. Lepo, kljub veliki masi ljudi mirno, čisto in urejeno. Namesto beračev na dunajskih ulicah kraljujejo razni ulični nastopači, navdušen sem pa bil nad živalskim vrtom v dvorcu Schönbrunn.

V slovenskih mestih sem bil priča zanimivim dogodkom. Na

Jesenicah me je nekoč, ko sem delal še kot poštar, bolgarski voznik tovornjaka spraševal za nek naslov, ulica mi je bila nepoznana, kar je bilo glede na moj poklic nemogoče. Kmalu sem ugotovil, da je voznik na napačnih Jesenicah in bi se moral ustaviti že 200 kilometrov prej na Jesenicah na Dolenjskem. V Kranju me je kmalu po tem, ko sem pristal na ulici, obiskal prijatelj z Jesenic. Da bi bil dan zanimivejši, sva pojedla vsak eno tabletko veselja. Najbolj markanten trenutek se je zgodil, ko sva kasneje srečala nekoga s kranjske scene, ki sem ga poznal. Bil je na kolesu in na njem je imel en manjši žakelj. Pa ga je prijatelj vprašal, kaj ima v žaklju. Odgovoril je, da mačka, kar je izzvalo naval smeha. In res, človek se je vozil po Kranju z živim pravim mačkom v žaklju.

Vsem bralcem in bralkam Kraljev ulice želim lepo poletje in čim več prijetnih dni v mestu.

Čuri

Jurij B. Hudohmet

MAČKASTI DAN V MESTU

Foto: osebni arhiv

022
KRALJI
ULICE

Zbudilo me je nekaj prijetnega. Napol še spim, občutek je, kot bi se poljubljal z dekletom. Počasi odprem oči, glava je težka. Maček me liže. Kje sem, kdo sem? Ležim v neki kleti na betonu. Aja, spet je bla težka noč. Spomin se počasi vrača. Menda je bil študentski žur, Mežek je špilal. Nekako splezam iz kleti, noge se mi šibijo. V glavo mi udari zgodnjespomladansko sonce. U pm, kje sem? Nimam denarja za bus, nimam denarja za sendvič. Počasi dojamem, da sem nekje na Viču. Tam, kjer je nek študentski klub. Al neki. Hodim počasi, zanaša me, ker sem očitno še pijan od včeraj. Najhuje je, da ne vem, v katero smer. Levo, desno ... *Nigde moga stana*, kot pravi pesem. Ustavim starejšega človeka: »Ej, gospod ...« pa me od pijanosti spet zanese in ga zgrabim za srajco, da ne bi padel. »Pr' mer me pust', pijan'c,« me nahruli. Meni pa slabo. Bruhal bom, pomislim. Ampak po zadahu iz ust se zdi, da sem že bruhal, in verjetno sem se tudi usral. Kdo bi vedel.

Nekako mi rata priti na glavno cesto in v daljavi zagledam avtobusno postajo. Oh, yeah man, to je to. Pošlatam zadnji žep in vidim, da sem očitno izgubil tudi tošel. Jebiga. Gremo pa na šverc. Pride šestka, hajdi gor. Lej, nimam dnarja, moj problem. Šoferju se jebe. Logično. Še s tem se bo ukvarjal. Saj so drugi za to. In prestopim na Bavarcu na osemko, isti postopek. Le da se mi še bolj bruha. Sobota je, ceste so prazne, busi tud, šofer tiši, k da mu mama umira, pa mora hitr do bolnice. Skratka premetava me kot krompir, v mojem želodcu pa diskoteka. Komaj živim. Na postaji Kina Šiška uleti gor kontrolor. »Karte na pregled, molim!« »Nimam, lej.« »Potem vas pa prosim, da na naslednji postaji izstopite,« je bil neusmiljen. Sem šel dol, seveda. Pri bureku Šiška. In tako se opotekam po Celovski, želeč, da me bus povozí. Ker nisem za nikamor in ker ne bom pešalil še šest kilometrov do doma. Na žalost je bil lep sončen dan, ker če bi bila nevihta, bi bil mogoče te sreče, da bi me kaka strela vžgala. Skratka pičim jest – ne glih v ravni liniji – via Vižmarje, ko zaslišim znan glas. »Ej, Đus!« Đus je moj vzdevek, ne vem sicer, zakaj, ker bolj često kot đus pijem alkohol. »Đus!« Obračam se okoli, pa ničesar ne vidim. »Ej, Đus, budalo. Tle sem.« Bil je prijatelj Nejc, ki me je videl s ceste in ustavil na busni. »Rabiš prevoz?« »Rabim.« »Sej ne boš kozlal?« »Ne bom.« »Pa kje si se ga tolk nažrl, kurba stara,« ga je zabavalo. »Voz' pa tih bot,« mu odgovorim.

Chakkree Chantakad

Kva nam kozlal. Valjda sem kozlal. »Sori, Nejc, sej bom spucal,« ga tolažim. »Je že v redu,« odvrne vidno nejevoljen. Spucal sem – nikoli. Pred svojo hišo ugotovim, da sem izgubil tudi ključe, in se pač obesim na zvonec. Saj je že okoli osem, valjda so že pokonci. Odprejo mati, malce zgroženi. »Ja, Jure, kod si pa hodil? Kakšen pa si?« »Mama, dej mi mir, k komi živim. Aja, pa če pride policija, reč, da me ni doma.« Sicer ne vem, zakaj bi prišla, ampak glede na to, kolk sem se spomnil, je možno tudi, da sem Aleksandra Mežka ubou. Ziher je ziher.

DAN V DNEVNEM CENTRU

»OJ, A SI DIREKT Z MORJA, K MAŠ TOLK OŽGAN VRAT?
ZDEJ SI TAPRAV REDNECK!«

DP

DAN + NOČ V MESTU

Bilo je žalostno nebo,
z njega na telo je scalo,
a duša je bila vesela,
najraje pesmice bi pela.

Eno čašo prinesi še, točajka,
naj rdečka v njej se prisanka,
izpije jo Beno brez prestanka,
se čaša druga pojavi kot stara znanka.

Ne bo več vince v čašah se iskilo,
zdaj v trebušček se bo zvrnilo,
če pa čaš preveč se bo izpilo,
na klopci telo se moje bo spočilo.

Na mizi ostala bo čaša prazna,
upam, da kelnarca se je usmili,
napolni z rdečko jo do vrha,
da se ji rob preveč ne skrha.

Kralja iz gostilne so spodili,
pobegnil je v taki sili,
da krono njegovo so izgubili,
zdaj brez krone spet po svetu motovili.

Stari konj

Foto: osebni arhiv

Neonka

ŽABJI DNEVI

Ker sem kot Ljubljanka, torej recimo temu meščanka, vseeno kar dosti časa preživela na periferiji, sem že zelo zgodaj spoznala tudi predstavo o meščanih, ki tam prevladuje. Ljubljanci smo itak najhujši, žabarji, kva kva, pa vzvišeni smo pa nerazgledani pa razvajeni pa nič ne znamo zares delat. No, meni se to seveda ni zdelo res, nisem si pa upala preveč jezicati. A moji dnevi v mestu so bili in so toliko več od tega, kar so jim pripisovali.

Moji dnevi v mestu so bili recimo palačinke s slivovo marmelado v živo oranžni plastični posodici, ki jo je babi jemala, ko sva šli na izlet ob Soro. Pa dokaj radostni nedeljski sprehodi s starši v Mostec, kjer je bila tista dvojna gugalnica, nekje iz gozda pa se je slišalo bahanje leva (ki je prav v tem letu preminil, večna mu slava in spokoj in naj se nikar ne reinkarnira ponovno v ZOO). Dnevi v mestu so bili tudi malo manj radostni izleti na bližnje vzpetine, kjer sem nekoč srečala samega predsednika Kučana in mu rekla »dan« in bila potem v skrbeh, da bi morala reči »dober dan« (no, on je, mislim da, odzdravil z »dan«, tako da sva si bot) ter družinska praznovanja pri ta drugi babi, ki je v življenju naredila nešteto svojih letos pa res zadnjih tort, in igranje z njenim šiviljskim priborom (recimo z onim čudnim zobčastim kolesčkom na palčki).

Moji dnevi v mestu so bili pomembno zaznamovani z ikoničnimi domofoni, na katere so zvonili sosedi, mlekarji, »a rabte kej kromperja če rabte«, prijatelji, Jehove priče ter vsi ostali prodajalci neverjetnih izdelkov, ki se jim ni uspelo prebiti v Top-shop oglas. Spomnim se, da se je samo enega dne in nikoli več zgodilo, da so se od nekod vzeli muzikanti s harmonikami, ampak ne taki slovenski narodni, ne, ne, taki, Django Reinhardt stil, in vsi smo drli na balkone, od koder so jim nekateri metali denar (jaz ne, ker sem bila še premajhna, da bi ga imela, staršev pa ni bilo doma).

Dnevi v mestu so bili včasih zaznamovani z vdorom narave, recimo tropa polžev, ki sta jih sošolki nabrali na šolskem igrišču ter jih nameravali »rešiti« in nesti v gozd, pa so se prej razlezli iz plastične vrečke po vsej garderobni galanteriji (plašči, dežniki, čevlji ...). Kjer živim, je bilo narave vedno kar precej, zahvaljujoč PST in Rožniku, in preteklo je kar dosti dni, dalo bi se reči cela doba, ko so bili v trendu ekshibicionisti, po domače drkači, ki so zelo lepo uspevali na tistem terenu. Med njimi so bili taki, ki so se pojavili le enkrat, večina pa je bila kar stalnih in se jih nismo niti bali. No, potem so nekega dne pričeli izvajati policijski nadzor PST in okoliša, nekoč so kar po makadamu z avtom preganjali nekega popolnega nagca, ki je sicer večkrat tedensko tekel čez drn in strn ljubljanskih sprehajalnih stez.

Dneve v mestu vsekakor naredijo tudi izobčenci in posebneži. Stalna ekipa »ab blo kej drubiža« pred lokalnim Mercatorjem, gospa, ki je hodila bosa okoli, stikala po smeteh in bojda nekega dne umrla od žalosti, pa gospa, ki je še živa in po smeteh stika obuta in se za mano včasih zadere »pocestnica« (čeprav se že dolgo ni), pa tisti par, ki se je večkrat tedensko zverinsko zdiral in kregal pod našimi balkoni (njega je potem nekega

ArtsyBee

dne sošolka z luknjo v glavi in pištolo ob sebi našla v travi na sprehodu s psom, njo pa je moj oče s pomočjo še nekaj sosedov nesel s tirnic, kamor se je usedla in jokala), bos Leon, ki je vedno sedel v Kinoteki in grdo gledal in sem mislila, da je jezen, pa sem potem zvedela, da je zelo prijazen, Miha, ki je prodajal Mladino in delil komentarje, ki si jih nismo želeli spet slišati (ampak, evo, priznam, da je bil legenda), rdečenosni harmonikaš s Čopove, ki se je vsiljeval v moje slušalke, priklopljene na CD-player, gospa z neskončno dolgim dredom in vozičkom v podhodu Tivolija ter še sto drugih, ki se jih ta moment ne morem spomniti, pa mi bo potem žal.

Za preživljanje dni v mestu smo se morali že v rosnih letih naučiti uporabljati LPP – nekateri smo se naučili dovolj hitro, mnogi pa so svojo prvo vožnjo objokani končali v garaži na Celovski, od koder so zaposleni potem klicali starše. In čeprav smo buse naposled znali uporabljati vsi, smo ta zadnjega vseeno pogosto zamudili.

Tisti, ki smo zamudili največ busov, smo še nekaj ur kasneje izvedeli, da se dnevi v mestu končajo in začnejo, ko ulice pričnejo pospravljati komunalni delavci in se oglasijo prvi ptiči. Pod ugašajočimi kandelabri smo se naposled le našli pot domov, verjetno z burekom ali pa s picokos v roki. Domofoni molčijo, ene rolete se dvigajo, ene spuščajo, večina jih miruje. Rada imam svoje dneve v mestu.

TRENUTEK NA CESTI

Sedim v lokalu ob Ljubljani v stari Ljubljani in pijem kavo. Vročina ubija, čeprav sem v senci. Pojavi se prodajalec Kraljev, na njem se vidi, da je tudi njega vročina močno zdelala, drugače urejen, prijazen, hodi od mize do mize, vsi ga zavračajo, in to na neprijetne načine, eni se obračajo stran, eni migajo z glavo, dokler ne pride do sosednje mize, kjer sedita ženska in tip pri petdesetih. Lepo ju pozdravi in ponudi časopis, čaka in čaka, medtem ga tip gleda, to traja in traja, sama se počutim neprijetno, kako je šele njemu, še enkrat ponudi, spet enako, končno tip zelo počasi seže v zadnji žep, vzame denarnico, jo razpre in razkaže bankovce tja od 5 do 100 evrov, nato odpre predal z drobižem, začne ga polagati na mizo in ga porine na sredino (okoli osem evrov). Prodajalec se mu zelo lepo zahvali, položi časopis na mizo in seže po denarju, v tistem trenutku tip položi roko čez denar, prodajalec ga začudeno gleda, tip pa njega, ko pride mimo natararica tip končno spregovori: »Račun!« in ji porine kovance. Prodajalec zgrožen, ponižan ostane brez besed, stoji in gleda, v očeh se mu pojavijo solze, medtem tip pospravi denarnico in ga naprej gleda. Ker nisem več zdržala, in čeprav sem bila v družbi mame, sem tipu povedala svoje na njemu razumljiv način in bil je silno presenečen, češ kaj da je naredil narobe. Resno, koliko takih bolnikov obstaja, ki se s 100 evri v denarnici igrajo take bolne igre in na tako nagraven način ponižujejo ljudi, za katere

Foto: JN

ne vedo, kaj jih je pripeljalo do tega, da prodajajo časopis po mestu, čeprav vemo, da se je skozi zgodovino prodajal ravno na tak način in da je to pač delo, kot vsako drugo. Poklicala sem fanta in mu dala deset evrov, enako tudi moja mama. Čeprav je bil res prizadet, se mu je vseeno vrnil nasmeh na obraz, začel je kazati slike na fonu, na katerih je bil on z njegovo ženo in tremi majhnimi otroki, denar je potreboval za hrano in ne drogo ali alkohol.

Lepo se je zahvalil in dejal, da si bo ta dan in to mesto zapomnil za vedno.

Nina Stepanovič

025
KRALJI
ULICE

MESTNI DAN BIVŠEGA ZAPORNIKA

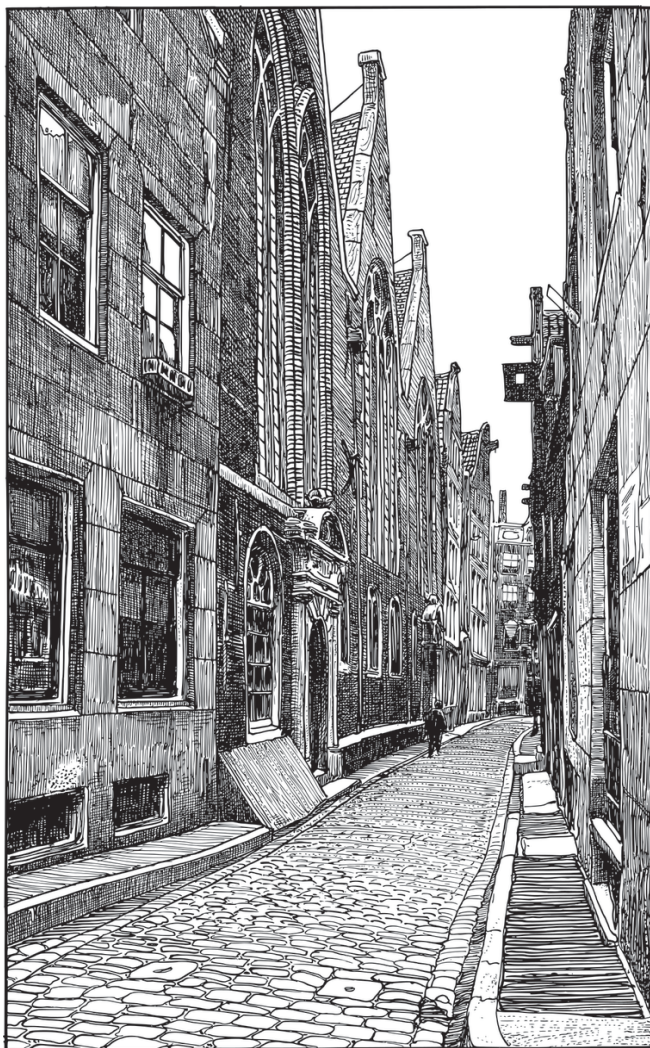
Ko so me spustili s Forenzike, sem imel zelo malo možnosti, da se povrnem v normalno življenje, saj se nisem imel kam vrniti. A imel sem srečo. Prijatelj mi je obljubil in tudi zrihtal sobo pri gospodu, ki ga nista skrbela moj prejšnji način življenja in moje kaznivo dejanje. Sicer za kar zajeten kupček denarja, ki sem ga komaj plačeval s pomočjo socialne in ponujanja časopisa KU.

Soba je v res slabem stanju, omare so stare in zaradi prašenja moram vsak dan pomiti po tleh. Banja pušča in pralni stroj občasno ne ožema perila, okna so stara in se težko odprejo, rolet ni, za kuhanje pa tudi ni možnosti, ker ni plina. In vzmetnica, na kateri spim, je tudi stara in ima polno grbin in lukenj. A vseeno sem vesel, da imam končno kje biti. Moram pa ponujati Kralje, da se lahko prebijem čez mesec. Nekaj delam občasno tudi na črno. Imam tudi rednejšo ponudbo za delo na črno, ampak se moram izkazati, ker se bom moral v začetku brezplačno uvajati. To delo naj bi se začelo čez 2–3 tedne. Če mi uspe, bom končno na zeleni veji.

Težko je živeti brez denarja, a še težje na cesti, kjer sem preživel tri mesece, ko nisem imel nobenega dohodka, niti socialne. Čeprav živim v luknji, sem v resnici vesel, da jo sploh imam. Hvala bogu obstajajo Kralji ulice. In hvala gospodu, ki me je vzel na dom kljub vsemu. Torej hvala vsem, ki so mi pomagali. Do takrat se pa prebijam iz dneva v dan v mestu.

Le še 30 evrov imam v denarnici, do 19. je pa še daleč. Sploh ne vem, kako naj preživim mesec. S pomočjo ponujanja časopisa mi lahko celo uspe.

Nesmrtni

021

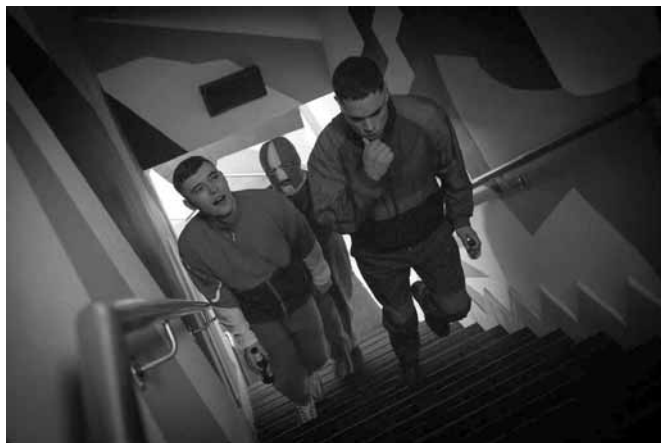
Kraljevi recenzor:

KINODVOR: FILM POD ZVEZDAMI

Poleti na Ljubljanskem gradu ponoči zasijejo (tudi) filmske zvezde. V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana in Javnim zavodom Ljubljanski grad Kinodvor vsako leto pripravi izbor premier in predpremier ter nekaterih najodmevnejših filmov kinematografske sezone, ki so na ogled v letnem kinu pod zvezdami.

11. julija se je z razprodanim Grajskim dvoriščem začel letošnji Film pod zvezdami. Na otvoritveni večer so si gledalci in gledalke ogledali *Jesensko listje* finskega avtorja Akija Kaurismäkija, kot predfilm pa je bil prikazan letošnji prejemnik zlate palme za kratki film *Moški, ki ni mogel molčati*. Film je nastal v slovenski koprodukciji, zato se je Toniju Cahuneu na odru pridružil Gregor Božič, direktor fotografije pri filmu, in z nami delil trenutke canskega zmagovalstva. Med povabljeni smo bili tudi Kralji.

Film pod zvezdami se zaključi 3. avgusta s filmom *Kneecap*. Člani istoimenske irske raperske zasedbe igrajo same sebe, da bi na svojevrsten način pozvali k zaščiti svojega maternega jezika, irske gelščine. Skupina *Kneecap* postane nepričakovana glasnica gibanja za državljanske pravice. Toda trojica se mora najprej spopasti s policijo, paravojaškimi silami in politiki, ki jih skušajo na vsak način utišati ... Dobitnik nagrade občinstva na festivalu Sundance.

Kneecap

Vir: Kinodvor

Foto: Urška Boljkovac, Kinodvor

Gregor Božič in Toni Cahune

Foto: Urška Boljkovac, Kinodvor

»Irska rap skupina v čudovito nenavadni dokudrami pokaže sredinca britanskemu imperializmu. /.../ Film, poln neukrotljive energije, ki se širi prek meja filmskega platna, je divji, z drogami prežet slavošpev svobodi, ki združuje politično težo in zabavo za množice. /.../ Če je, kot pravi pregovor, vsaka beseda v irščini kroga v srce zatiralca, potem fantje iz skupine *Kneecap* uprizorijo resnično eksploziven besedni rafal.« – Carlos Aguilar, *Variety*

KU

Foto: Urška Boljkovac, Kinodvor

Jesensko listje

Vir: Kinodvor

Koncertni utrinki:

VROČINA NE POPUŠČA

Koncertov v organizaciji Defonije se po pravilu ne zamuja, če pa ta združi moči s cerkljansko Keltiko, je udeležba obvezna, zadovoljstvo po videnem in slišnem pa zagotovljeno. Tako in nič drugače je bilo tudi 5. junija v Klubu Gromka, ko je najprej nastopil pianist Sašo Vollmaier, nato pa še sloviti Portugalec Rodrigo Amado, ki je v zasedbo The Bridge povabil eminentne goste: pianista Alexandra von Schlippenbacha, kontrabasista Ingebrigta Håkerja Flatena in tolkalca Gerryja Hemingwaya. Res neverjeten zaključek letošnje serialke Defonija. Prav tako so v Klubu Gromka 18. junija nastopili Skandinavci Teeth, »ki bojda zvenijo kot nekaj še nikoli slišane«. In res je bilo tako.

Rodrigo Amado The bridge

Foto: Jože Balas

Škof & Stanić

Foto: Jože Balas

Najave:

Vročemu avgustu že dolgo ne moremo več reči, da je obdobje kislih kumaric, saj je koncertna ponudba kljub dopustom in lenobni atmosferi zelo pestra. Vsak teden se najde kakšen koncert v Kinu Šiška. Poletje v Šiški 2024 vsako sredo na letnem vrtu Kina Šiška ponuja brezplačen cikel koncertov, ki bo potekal vse do 11. avgusta. Tako napovedujejo: 7. 8. Sneaky Jesus (urbani poljski jazz), 14. 8. Panik Deluxe (plesna glasba za melanholike), 21. 8. R O N I A (melanholične melodije subtilnih čustev) in 28. 8. Woomb (temačna indie nostalgija). Za tiste bolj rokerske duše bo morda bolje, če se odpravijo na Novomeško poletje, kjer bodo na Glavnem trgu med drugimi igrali Generator in Atwoodovo padalo (3. 8.), Chris Eckman in Boštjan Narat (7. 8.) in Orlek (24. 8.). V Hostlu Celica pa se že odvija cikel koncertov Celica špila 2024, kjer omenimo vsaj Bregove dere (1. 8.), Suzi Soprano in Borben Dallas & His Filipino Cupids (8. 8.), Hobo in Ambro (22. 8.) ter Nemanjo (29. 8.). Na 29. Keltiki 2024 bodo 30. avgusta nastopili »en bobnar in dva gramofonika,

1000mods

Foto: Jože Balas

Mother Vulture

Foto: Jože Balas

Isti večer sta plod skupnega ustvarjanja predstavili še Orsolya Kaincz in Urška Savič. Za Janeza Škofa in Marjana Stanića pa pravijo, da igrata »kombinacijo žlahtne poezije in umazane mešanice šansona, kabareta, etna in jazz«, v spominu bo ostal še en odličen koncert glasbenikov, ki se jih nikoli ne naveličaš. Prvokategorniki evropskega stoner rocka 1000mods so 4. julija nastopili na velikem odru letnega vrta Gale Hale, ki je bil zapolnjen do zadnjega kotička. Takšno je bilo tudi vzdušje, tako na odru kot pod njim. Tokrat so jih spremljali domači Omega Sun, ki so poleg starih komadov odigrali tudi vse komade z odlične plošče Roadkill. Za konec pa še na odličen koncert v Hostel Celica, kjer so isti večer nastopili »novi kralji britanskega rocka« Mother Vulture, kot jih je opisal časopis Distorted Sound. Energično, vznemirljivo, silovito, bombastično. Žal nisem ujel celega koncerta. Skratka skupina, za katero upam, da se v kratkem ponovno pojavi na naših odrih. Nujno!

ki namešata slasten in pisan koktajl muzik – od funka in breakbeata do afriških in balkanskih ritmov«. Ja, kdo drug kot Jimmy Barka Experience, ogrevali pa bodo Lenhart Tapes. Za vse tiste, ki prisegate na težje ritme, velja povabilo na že XV. Breka Fest, ki se bo odvijal od 30. avgusta do 1. septembra v Srednji Bistrici v Prekmurju. Poleg brezplačnega kampiranja, parkiranja in pasulja organizator ponuja kup bendov, med drugimi Clitgore iz Romunije, Mastic Scum in Perfect Sky iz Avstrije, iz Madžarske prihajajo Paediatrcian in More Slens, domače barve pa bodo zastopali Kaoz, Sakrabort, Divine Inferus, Panicka in Wrong. V Menzi pri koritu bodo 10. avgusta nastopili legendarni The Black Dahlia Murder, pa še en kup koncertov bo v Prulčku, pred Sax Pubom, na Vrtu Lili Novy, v MKNŽ Ilirska Bistrica, kaj se bo našlo tudi na sicer »počitniški« Metelkovi in še kje. Pa da kakšnih večjih festivalov sploh ne omenjam. Ja, ne bo nam dolgčas!

Zbral in uredil Jože Balas – FOTO NOTE

DAN ZA REŠETKAMI

MAJ 2024

028
KRALJI
ULICE

1. DAN

Danes so me pripeljali s sodišča v pripor na Povšetovo 5. Trenutno je to moj novi dom. Imam streho nad glavo, štiri stene in eno malo okence, da komaj kaj svetlobe prodre v sobo. Večina pripornikov je iz tujih držav: Kosovo, Albanija, nekaj Ukrajincev, pa tudi nekaj Slovencev. Po sprejemu sem imel pregled pri zdravniku in psihiatru. Se mi pa zdi, da tukaj bolj psihiater potrebuje terapijo kakor jaz. Vse lepo in prav, le moj cimer je obup. Tudi jaz sem hiperaktiven, a nisem tako nestrpen. Nato pride paznik in reče, da je čas za sprehod, če kdo želi. Seveda sem si takoj nadel superge in odšel do pregledne točke in nato na malo sprehajalno površino. Prehodil sem par krogov, spoznal nekaj novih ljudi, videl pa tudi nekaj znanih starih obrazov. Malo smo se pogovarjali in nato je že odbil zvonec za konec sprehoda. Kmalu zatem je bilo tuširanje, večerja, nato je prišel čas počitka. Lahko noč, se vidimo naslednji dan.

2. DAN

Zbudil me je paznik, ki je prinesel zajtrk, opravil raport in pregled sobe. Nato sem čakal socialnega delavca, da mi prinese kodo za telefon. Med tem so se začele dogajati čudne stvari. Nekomu se je zmešalo, ko je bil pod tušem, kar naenkrat je začel vpiti, razbijati, žaliti, tako da so morali posredovati pravosodni pujski. Nato je prišel čas kantine, seveda nisem imel nič denarja in si tudi nisem mogel nič kupiti, ne kave, ne kartice za telefon, ne tobaka, nič. Potem je prišel čas sprehoda in je spet nastopila vroča minuta. Pravosodni so imeli delo, kar od nikoder so se usuli zaradi dveh migrantov, ker sta se stepla zunaj. Ker ne znata rešiti težav z besedami, je imela cela skupina sankcije zaradi njiju. Tako smo morali vsi v celice zaradi dveh budal.

Preostanek dneva smo bili v sobi, igrali karte in čakali, da bo večerja, raport, pregled sob in nato spanje, ali pač ne, samo ležanje in razmišljanje, kaj nekateri počno zunaj in pa predvsem, če so v redu. Lahko noč do naslednjega dne.

3. DAN

Današnji dan se je začel nekako sproščeno in postal povsem običajen dan. Sobota kot vsaka druga, ko si za zapahi. Medtem ko se moraš zunaj boriti za obstanek in svoje dostojanstvo.

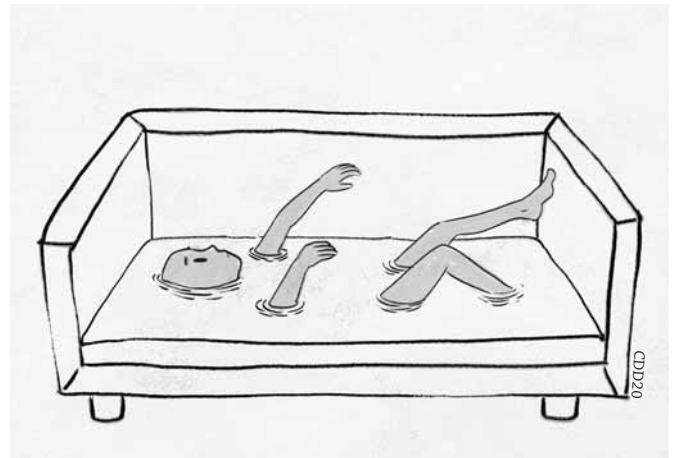
4. DAN

Spet z novim dnevom glavoboli, ki se kar ne končajo, ta ima milijon problemov, drugi še več. In tako naprej. Tudi sam jih imam ogromno, niti še ne vem, kakšno kazen bo zahteval tožilec. Pustimo to za drug dan.

Danes na sprehodu sem razmišljal, da sem vse zajebal. Ker sem osebi, ki mi je zelo pri srcu, obljubil, da bom ob njej ob določenih datumih, vendar izgleda, da ne bom. Zelo mi je žal, ker ne bom mogel biti ob njej in ji biti v oporo, upam, da bo vseeno še kdaj spregovorila z menoj in da pride kdaj na obisk. Lep dan želim in kmalu nove prigode.

5. DAN

Spet nov dan in nove dogodivščine. Pišem vzgojnemu za križanke in kakšen nov kuli, pa nič od tega, na koncu mi prinese načelnik, ki me je peljal v ambulanto. Danes smo drugi na sprehodu, zato ne bom videl veliko dnevne svetlobe. Današnje kosilo je bilo zelo dobro glede na preostale obroke v teh dneh. Za večerjo bo mlečni gres, kar imam najraje. In dan gre proti koncu, počasi se pripravljamo na spanje.

6. DAN

Čisto v pizdi, brez kave, tobaka in denarja. Nimam niti za klic, da vidim, ali so mi poslali ali ne, da bi vedel, kaj in kako naprej. Pa še sposodil sem si eno kavo in en tobak. Paznika sem že tisočkrat vprašal po pošti, a do sedaj še nič. Vem, da imam zunaj denar že na računu, a to mi nič ne pomaga, ker nimam osebnega dokumenta pri sebi in ne morem iti dvigniti denarja na banko. Konec sprehoda, upam, da bo večerja dobra.

7. DAN

Danes je spet nek čuden dan in točno teden, kar sem tukaj, a v glavi mi dela, kot da sem notri že celo večnost. Cimer me spravlja ob živce. Kot da sam nimam dovolj problemov. A rabim še tvoje ali kaj?! Mi bo počil živec, ga bom zlomil, pa poslal v kuverti nazaj domov na Kosovo. Pazniki me samo mirijo in molijo boga, da ga ne zatolčem do konca. Res. Zdaj čakam večerjo. Jutri pišem ponovno. Če bom lahko, če ne bom slučajno v izolaciji. Saj razumete.

14. DAN

Kot vsak dan, nič kaj posebnega. Zunaj malo šetnja in druženje s preostalimi robijaši po raznih sobah. Vsi tukaj zaradi svojih napak in neumnosti, ki smo jih naredili sami sebi. Čakamo kosilo, upam, da bo kaj dobrega.

19. DAN

Sedaj ko so me preselili, mi je res veliko bolje kot prej, ko sem neprestano poslušal o problemih. Sedaj sem v sobi s še petimi osebami in se vsi dobro razumemo med seboj. Pijemo kavico in čakamo na sprehod. Končno smo po dolgem času zadnji na sprehodu. Upam, da bo kosilo dobro, za večerjo se pa ve, da bo spet hladna. Ko sem pisal vzgojnemu delavcu, da bi rad delal v kuhinji, mi je rekel, da me bo dal na čakalno listo. Če delaš, ti čas mine zelo hitro.

20. DAN

Pozdravljeni, spet je ponedeljek in lepo sončno jutro. Za zajtrk so nam prinesli turistično pašteto in požirek čaja. Pri raportu nam je dežurni pravosodni policist povedal, da smo četrti na sprehodu. Od oseb v celici od prej poznam dva pripornika. Sedaj smo se poglobili in dogovorili za tožbo zaradi prostorske stiske.

21. DAN

Nič kaj posebnega, isto kot vsak dan, nič ni drugače kot do sedaj, tuga do joga, čakanje večerje in spanje. To je to.

Kotni skrat

DAN V GRAŠČINI IG

Letošnji naslov tematske izdaje je »Dan v mestu«. Moj dan v »mestu« je *copy-paste* prejšnjega, tudi pisala sem že o svojih dnevih v graščini na Igu, kar pomeni, da dneva v mestu ne poznam že več kot dve leti. In še kar nekaj let ne bom hodila po Trubarjevi, Čopovi ali sedela ob Ljubljani.

So pa dnevi na naslovu Na gradu 25 lahko prav tako zanimivi in polni dogajanja – tukaj smo nastanjene vendarle prave »zvezde«, *creme de la creme* naše družbe. Na svoj grad lahko šaljivo gledamo kot na eno malo naselje. Imamo štiri pošte, knjižnico, fitnes, dvorišče, park, menzo, kavarne in zdravstveni dom. A šalo na stran, moji dnevi so trenutno bolj dolgočasni in bodo takšni še nekaj časa – dokler me končno ne operirajo in ne okrevam.

Ob 5.45 zazvoni budilka v obliki pazniškega vzklika »Dobro jutro!«. Vstanem takoj, se uredim in skuham kavo, saj je ob 6.15 že zajtrk v menzi na drugi strani dvorišča. Po zajtrku grem nadstropje višje v lokalno kavarno (dnevni prostor) in se malce pogovorim s tamkajšnjimi prebivalkami. Pred tem na hitro skočim še v drugo nadstropje v ambulanto. Je veliko bližje kot Metelkova, lol. Ko pojem, grem na sprehod na dvorišče. Tam se mešajo ženski glasovi in jeziki – od bivše juge, bivše ZSSR, pa tudi vzhodnjaških držav, prava multikulti scena. Po sprehodu obiščem psihologinjo, nato pa večinoma berem ali gledam TV. Kmalu bom, upam, delala v knjižnici, zato bo dan malo drugačen, a ne bistveno. Na voljo je veliko športnih dejavnosti, jaz rada obiskujem naš fitnes, nekatere pa raje igrajo odbojko, košarko, balinajo ... Daleč najbolj priljubljen šport naše ženske reprezentance pa je opravljanje. Najde se še kakšna dejavnost, ki ni na rednem sporedu; prireditve, kjer se poje, igra, pleše, odbojkerski turnir proti zaposlenim itn. To so dnevi v mestu, ki minejo hitreje – včasih predvsem zaradi občutka enakosti.

Npr., ko igraš odbojko proti zaposlenim na upravi, dobiš nazaj občutek, da si enako »človeški« kot oni, če to zveni smiselno ...

Nekateri pa se Na gradu 25 izgubijo. Hibernirajo. Čakajo zgolj na sredstva za lajšanje nespečnosti, nato spijo vse do odpusta. Sama sem te dni na budni strani mesta, saj dneve raje skušam preživljati produktivno. Obiskujem razne terapije – logoterapija, psihoterapija, Projekt človek –, okupiram misli z branjem in čakam na dan po operaciji, ko se bom zbudila brez bolečin. Takrat bo Na gradu 25 živeti še lažje, saj bom, kot sem nekoč zapisala v pesmi, breztežna, brez senc. Takrat bodo dnevi posvečeni čiščenju od metadona, in tudi dušo bo lažje čistiti navlake.

Kljub vsemu, kar lahko počneš Na gradu 25, in ne glede na to, kako poln je dan, se mi zvečer, ko se uležem, misli vračajo v Ljubljano. Preden zaspim, pa se vprašam: »Bom še videla mesto, polno barv, ki se v svetlobi kopa brez utvar?« Verz je iz moje objavljene pesmi Sence.

Sabina Đerzić, ZPKZ Ig

DAN, KO LJUBEZEN POSTANE BOLEČINA

Dolga leta sem bil odvisnik od trdih drog. Življenje je bilo težko in boleče, pa sem se odločil, da se poskusim rešiti droge, kriminala in nenehnih borb s policijo. Odšel sem na zdravljenje.

Sprva je bilo zelo težko, vendar mi je z velikim trudom in željo po novem začetku uspelo splezati iz obroča odvisnosti. Življenje je dobilo barve in smisel. V stanovanjski skupnosti, kjer sem s pomočjo terapevtov in soborcev prebival, sem spoznal čudovito punco. Imenoval jo bom Pupa. V meni se je spet prebudilo srce in čustva so kar vrela. Zaljubil sem se, postala je princesa mojega življenja. Oboževal sem jo in dajala je lepoto in čarobnost vsakemu novemu dnevu. Tudi ona se je zaljubila vame in postala sva eno. Začela sva delati načrte in si tlakovati pot v življenju brez okovov drog. Delovala sva močno, odločno in bil sem najsrečnejši človek na svetu. In bila sva tako polna upanja in načrtov, da sva se odločila zapustiti zdravljenje in oditi srečnemu in ljubezni polnemu življenju naproti. V svet, kjer je bil vsak dan borba za preživetje. In kmalu je najina odločnost začela izgubljati zagon. Začela sva se kregati in obtoževati drug drugega za napake, ki sva jih delala. In Pupa me je zapustila.

Sesul se mi je svet in spet sem začel posegati po drogi, saj je bila izguba moje ljubezni preveč boleča. Kmalu sem pristal na ulici in življenje je spet postalo eno samo trpljenje. Izgubil sem upanje in moč, ker mi življenje ni pomenilo več nič. Pupa se je sčasoma pojavila, prižgala ogenj v mojem srcu, pa spet izginila. Bil sem zombi, ki je taval po ulicah Ljubljane in čakal, kdaj se bo moja princesa spet pojavila, mi posvetila srce in nato ponovno izginila. Začel sem krasti, beračiti in hirati na ulicah Ljubljane. Želel sem umreti, in kot da je Bog tako hotel, se je vedno, preden mi je to uspelo udejanjiti, pojavila Pupa. Nato sem končal v zaporu – poln bolečine, razočaran in brez volje do življenja. Prebival sem se iz dneva v dan in se sprijaznil, da je moja Pupa odšla za vedno.

In minili sta dve leti, da sem spet lahko začel počasi obujati barve življenja. A jo je Bog spet pripeljal globoko v moje srce. Nemočen jo slišim, kako se bori zunaj, in rad bi ji pomagal. Rad bi jo spet v svojem življenju, ampak ne vem, kako.

Vse, ki se vsak dan borite na ulicah, globoko spoštujem in vam želim volje in moči za vsak dan posebej.

Alex, ZPKZ MB

DAN NA METI

Kaj? Tole ni posneta pesem al kva? Se mi je že zdelo, da poslušam nek 80's new wave underground, se zamisli naključni obiskovalec pred enim od metelkovskih klubov. Ni in ni mogel verjeti, ne dojeti, da dejansko posluša bend iz Slovenije, ki zveni tako uigrano, spevno, a hkrati umazano. Hm, tole je pravi krik nove pank generacije. Novi val. Hm, no ja. Vsaj tako se mi zdi. Mogoče mi preveč dogaja zaradi džointa, ampak fak. Tole je preveč dobr poslušat, želim si, da bi tudi sam lahko tkole pel. Sori, lahko vprašam za čik? Izvoli, vzemi dva. Hvala, care. Ti, tole pa res ni slabo, ha? Ja, res ni slabo, smo prišli ekipa pozdravit naše prijatelje in sočlane benda. Igram z dvema članoma benda, ki ga slišiš. Hm, a res? Ne se jebat, ker, stari, tole je res gud. Ja, verjamem. Drugače pa prihajamo iz iste mariborske soseske. Koliko časa pa obstaja bend? Dve leti. Samo dve leti pa tko zvenijo? Pa taki dobri komadi! Pa še prišli ste iz Maribora do Ljubljane podpret svoje kolege. Pa razprodan nastop? A to v današnjem svetu še obstaja? Hm, ne vem, kaj bi sploh reku. Da me je ganilo? Če ni tole ena boljših stvari, ki sem jih slišal na Meti al pa RŠ-u zadnjih deset let ...

»Res,« je presenečen muzičar. »A se mi zdi, da te nekaj moti. Kaj si se tako zamislil?« Hm. Igral sem v tem klubu pred 17 leti, in ne samo tukaj. Po celi Meti in širše. Nismo bili ful popularni, a niti totalno ignorirani. Nekako se mi je zdelo, da so šla leta benda mimo brez neke večje pozornosti. Kot naša življenja. V vsej sivini Jugoslavije, v vsej sivini kapitala, mi smo bili future generacija, v novem tisočletju, mi otroci devetdesetih. Imeli smo tudi kak »hit« na alter sceni. Izdali nekaj albumov, par turnejc po bivši Jugi, in to je bilo to.

Hm, ja glej, ne moreš rečt, da vam je bilo dolgcajt. Hm, no ja, najbrž res. A ostane neka nedorečena zgodba. Kaj bi še vse

liberty99

lahko naredil. Napredoval. Da pelješ zadevo na next level. A morda ... Še ni prepozno. Odšel je v neznano.

Diego Menendes

MESTNE STVARI

Želim si ležati v travi in gledati veverice. V čakanju na začetek dogodka. Upala sem, da bom pred tem v miru spila kavo. Kjer me nihče ne pozna, o meni nima filmov, zgodb. Kjer nikogar ne poznam. O nikomer nimam filmov, zgodb. Scenarijev. Kjer lahko zgolj strmim predse in nisem nič bolj nenavadna od vseh drugih.

Tako pa sem obtičala pri podpisovanju dokumentov. »Vzemi s seboj še štampljko,« mi je rekel, preden sva končala pogovor! Gledam skozi okno. Ni še konca. Brez misli, prazna. Čaka me še klic. Veselim se ga. Že dolgo se nisva slišali. Ni zatajil skener. Bili so le sprintani napačni dokumenti.

»Parkirnina?«

»Vse bo v redu, boš videla, da bo,« mi pravi glas. Moja ekipa, moja podpora. Osladno, pocukrano? Ne moti me. Vedno sem si želela, da bi bil ob meni nekdo, s katerim bi se vzajemno podpirala in spoštovala. Je pa trajalo. Vredno je. Ne, ni pa dovolj.

»Kakšen ples je to?« Izrazni.

Mojca

Saydung89

Milošev foto kotiček:

DAN V MESTU BEOGRAD

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

Foto: Miloš Stošić

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

GM Martin Mrva (2365) – GM John M. Emms (2437),
Evropsko seniorsko ekipno prvenstvo (50+), Čatež, maj
2024.

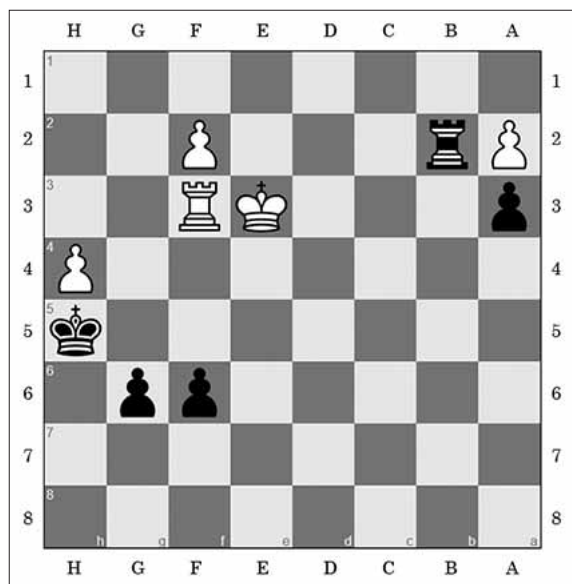
Na potezi je črni, ki si pridobi zmagovito prednost. Poiščite
najboljši potek potez, ki belega prisili v predajo.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava,
D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat,
O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/
ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje
mimogrede).

032
KRALJI
ULICE

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 35.

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNISTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

E-sporočilo, 23. 5. >> Draga Sabina, zelo se ti zahvaljujem za tvoje pismo in pripravljenost odgovarjati. Tvoje pismo mi je v veliko pomoč pri nalogi, ki jo trenutno pišem. Omogočila si mi vpogled v doživljanje marginalnosti in brezdomstva, še posebej skozi oči ženske. Mislim, da se stališča žensk prevečkrat pozabljajo oziroma potisnejo na stran kot manj pomembna. Zato pozdravljam tvoj cilj ozaveščanja ljudi o svoji izkušnji z namenom zблиževanja ljudi, ki smo v različnih situacijah. Ker je res to, kar si rekla: zanima me, kako svet deluje in kako ga različni ljudje v različnih položajih doživljamo – zato tudi študiram antropologijo. :) Prav tako me veseli in mi veliko pomeni, da bo tvoje pismo objavljeno. V bistvu sem želela s teboj še deliti, da mi je prav tvoje pismo in tvoj predlog, da se naslovi Pismo Tari, dalo idejo, da bi napisala pisma tudi drugim ljudem, ki so sodelovali pri mojem terenskem delu. Sicer sem idejo dobila prepozno, da bi jih lahko vključila v svojo magistrsko nalogo, vendar, kaj pa veš? Mogoče pa še bo kaj iz tega. Še enkrat se ti zahvaljujem za prijaznost in te lepo pozdravljam. Tara

SMS, 20. 6. >> Pozdravljeni! V Škofji Loki pred Hoferjem gospa ponuja vaš časopis. Včasih ima samo en izvod za razkazovanje. Danes sem dobila časopis, a je bila številka člana #646 zakrita z belo barvo. Rada preberem časopis in rada vidim, da gre moj prispevek v prave roke! Pozdrav iz Škofje Loke

E-sporočilo, 23. 6. >> Vaš časopis kupim, če sem slučajno v Mariboru. Prav razveselim se prodajalca, ki ni vsiljiv oziroma moteč. Rada prebiram vaše zgodbe, ki mi nekaj povedo in ob katerih se zamislim. Bom rekla, da ponujate dobro branje. Želim vam lepe dneve še naprej. Ko bom spet v MB, bo en izvod moj. Itak. LP Irma

E-sporočilo, 23. 6. >> Pozdravljeni, pošiljam izpolnjeno nagradno križanko in upam na srečo. Vse čestitke in pohvale pri

ustvarjanju časopisa Kralji ulice, z veseljem ga vsak mesec kupim od gospoda #989 na Ptuj pri trgovini Lidl. Je zelo prijazen, nevsiljiv in vesel vsakega, ki se ustavi pri njem. Verjamem, da marsikaj doživi čez dan, predvsem negativnega, a jaz mu želim, da ostane močan in pogumen, saj vsak mesec komaj čakam na časopis, čeprav sem stranka postala šele prejšnji mesec. Življenje nam brca žoge, na nas pa je, ali se jim bomo umaknili, da nas ne zadenejo, in izpustili priložnosti, ali pa jih bomo ujeli in iz njih potegnili najboljše. Lep pozdrav. R

E-sporočilo, 6. 7. >> Pozdravljeni, na vas se obračam zaradi gospoda v Murglah, ki ponuja vaš časopis. Nimam problema s tem, da ga ponuja, saj ga tudi sama velikokrat kupim, prav tako vedno ponudim hladno vodo v vročih dneh. Problem je v tem, da te gospod po trikrat vpraša, ali želiš časopis, če odgovoriš ne, je njegovo nadaljnje vprašanje: »Kaj pa denar na črno?« Resnično mi je žal ljudi v stiski, vendar je njegovo obnašanje že na meji nadlegovanja, žal sem zaradi njega že večkrat ubrala drugo pot. Ne želim mu slabega, samo prosila bi, da se z njim pogovorite in mu obrazložite pravila, ki se jih drugi držijo. Resnično sem ponosna in hvaležna za ves trud in pomoč, ki ju namenjate ljudem v stiski. Srečno še naprej! Lep pozdrav. L

E-sporočilo, 6. 7. >> Spoštovani, danes ob okoli 11.30 sem pred Lidlom v Postojni naletel na vašega prodajalca časopisa. Ponudil sem mu pet evrov za nakup časopisa. Pa me je zavrnil z odgovorom, da ima samo še tri izvode in da mi časopisa ne bo prodal! Gospod temnejše polti, predvidevam, da gre za osebo romske nacionalnosti, kar meni osebno ne predstavlja problema, je beračil za denar! Nečesa takšnega v Ljubljani še nisem doživel! Sicer gospod ni imel pri sebi vaše prepoznavne članske izkaznice! To zelo slabo vpliva na tiste poštene prodajalce vašega časopisa! Imel pa je v rokah in v torbi časopise Kralji ulice! Lep pozdrav. T

OGLASNA DESKA

Ste se že kdaj vprašali, ali je kateri izmed vaših odsluženih predmetov, morda uporaben za koga drugega? V Posredovalnici rabljenih predmetov, ki deluje v okviru društva Kralji ulice na Poljanski c. 14 v Ljubljani, z veseljem sprejemamo predmete za dom in prosti čas, ki so pri vas že odslужili svoj namen (pohištva ne sprejemamo). Info kontakt: Slavko, 030 323 308.

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihotričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zainteresirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Društvo Kralji ulice se v mesecu juliju zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slaščičarni ZVEŽDA za slaščice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
 - KINODVORU za vstopnice,
 - NK OLIMPIJI za vstopnice,
 - HOTELU INTERCONTINENTAL za sadje,
 - PRO BONO AMBULANTI za prehranske dodatke,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Če želite objaviti svojo življenjsko izkušnjo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.00–16.00 v Športni center Triglav za Bežigradom (bálon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

Za sina iščem oblačila št. 122–128. Kontakt: zupanklavdija14@gmail.com.

NAGRADNA KRIŽANKA

Iskrene čestitke nagradnikom pravilno rešene junijske nagradne križanke. Knjigo *Ljubljanski džanki* prejmejo: Zvonka Germ iz Zgornje Kungote, Janja Zimšek iz Limbuša in Petra Ilijevski iz Rakeka.

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

Rešitve iz junijske številke.

DAN MED PONUJANJEM ČASOPISA

Med ponujanjem časopisa sem opazoval, kako je policija na Dalmatinovi ulici ljudem pisala kazni za nepravilno parkiranje.

Naslednji dan sem videl iste policiste, ko so napačno parkirali svoj službeni avto. Šel sem v bližnji lokal po papir in svinčnik ter jim napisal kazen 200 evrov za nepravilno parkiran avto in jim jo zataknil za brisalce.

Ko so prebrali listek s kaznijo, so prišli do mene, mi dali 20 evrov ter mi obljubili, da bodo drugič pravilno parkirali.

Adis Hero

ArtTower

DAN MED PONUJANJEM ČASOPISA II

Prav hecno je videti, kako se ljudje vedejo, čim se vreme poslabša. Ob prvih deževnih kapljah nekateri pozabijo na dostojno obnašanje in na okolico, v kateri se nahajajo. Samo zato, da jih ne bi zmočila niti ena kaplja.

Marsikdo parkira na prostor, namenjen invalidom ali družinam z majhnimi otroki. Mnogi bi, če bi lahko, z avtom zapeljali kar skozi vhodna vrata trgovine. Prav na tak deževen dan me je neučakan gospod skoraj povozil. Z ženo sta opravila nakup in pod nadstreškom trgovine sem jim ponudila tekoč izvod. Brez odziva sta pospravila nakupovalni voziček. Žena je z vrečkami počakala pod nadstreškom, soprog pa je skočil po avto. Nadaljevala sem s ponujanjem izvodov, ko sem naenkrat zaslišala gospo, ko se je zgroženo drla na soproga za volanom in parkrat udarila po šipi avtomobila. Obrnila sem se in videla avto, ki je vozil vzvratno in se ustavil tik ob meni.

Iz njega je privihral razjarjeni gospod in me začel nadirati, naj se umaknem. Žena se je v zadregi opravičevala za neprimerno vedenje, to pa ga je samo še podžgalo. Ker sem bila šokirana in ker se nisem hotela kregati, sem sprva molčala. Ko pa je vpitje postalo nevzdržno in si je gospod dovolil brcniti moj nahrbtnik, se nisem mogla več zadržati. Povedala sem mu, da se zelo nepristojno obnaša in da nadstrešek trgovine pred vhodnimi vrati ni namenjen parkiranju. Dodala sem še, da je imel srečo, da je njegova žena preprečila, da bi zbil osebo, ki stoji na mestu. Jezno in brez besed je nakup naložil v prtljažnik ter se usedel za volan.

Gospa se mi je še enkrat opravičila, preden sta se odpeljala. Kaj takega se mi v vseh letih ponujanja časopisa še ni zgodilo.

Špela

DAN MED PONUJANJEM ČASOPISA III

Budilka zvoni. Dobro jutro v Ljubljani. Obeta se dan, s soncem obsijan. Predvidevam, da bo prodaja časopisa dobra. Spijem kavico in že hitim na bus. Da sem na svojem placu. Da mi ga ne zasede kdo drug.

S ponujanjem časopisa nimam težav. Stalne in občasne stranke mi pomagajo, da preživim. Deležen sem tudi kavnice, kakšnega sendviča, pa tudi povabila na pijačo. In s kirurgom, ki me je operiral, sva že spila kozarček. On v resnici ve, kako težka je bila operacija. Po nekaj urah zaključim delo. Na tržnici kupim zelenjavo in krompir. Z busom grem domov, kjer zavijam rokave in skuham kosilo. Potem ležem, da si spočijem noge,

zraven se crklja moja muca. Moja štirinožna prijateljica, ki me je zmeraj vesela. Če je lepo vreme, grem še malo po ljubljanskih ulicah. Kar tako, za razvedrilo. Niti ne gledam izložb. Te me že dolgo ne zanimajo. Saj veste, to je »kao« za babe. Ali pa zavijem v kino. Tja grem rad.

Jutri bo nov dan. Podoben današnjemu. Če bo posreči. Če ne bo slabši. Upam, da ne. Moj dan ni nič posebnega. Ker pa sem iz majhnega kraja in mi je Ljubljana zelo všeč, se rad zadržujem tukaj.

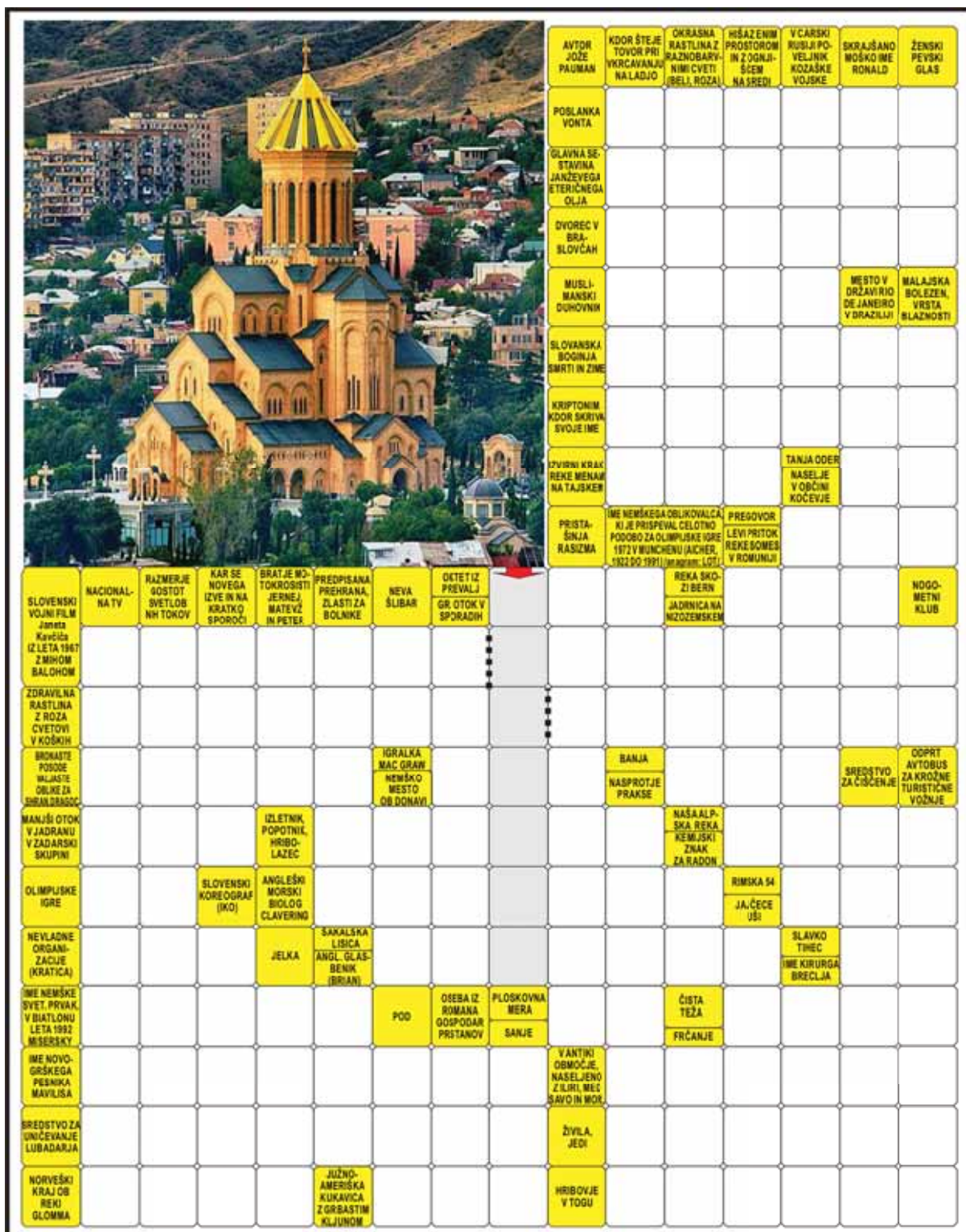
Perica

ŠTUDENSKI DAN V MESTU

»V Ljubljani nisem mogla nikoli nositi natikačev. Zdi se mi, da sem v njih preblizu umazanim tlem. V letošnjem vročinskem valu imam prvič (v mestu) sploh obute sandale, pa še ti imajo višjo platformo.«

Študentka iz Metlike

NAGRADNA KRIŽANKA

NAGRAJENCI, KE SO OBJAVLJENI NA STRANI 33.

KSILOLIN – sredstvo za uničevanje lubadarja, MAIKONG – šakalska lisica, MEGARON – hiša z enim prostorom in z ognjiščem na sredi

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Rešitev šahovske uganke: 1. Tb3+, axb3;
2. a2, Kd3; 3. f5, Te3; 4. a1 = D.

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Trem izžrebanim bomo podelili knjigo *Ljubljanski džanki*, avtorja Petra Pitambarja Pangerca.

